

TEISINĖS MINTIES ARUODAS „Jurisprudencijos“ dvidešimtmečiui

Mindaugas Maksimaitis

„Jurisprudencijos“ redaktorių kolegijos pirmininkas

Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto

Teisės filosofijos ir istorijos katedra

Ateities g. 20, LT-08303 Vilnius, Lietuva

Telefonas (+370 5) 271 4697

Elektroninis paštas mindaugasmaksimaitis@mruni.eu

Pateikta 2013 m. liepos 24 d., parengta spausdinti 2013 m. rugpjūčio 30 d.

doi:10.13165/JUR-13-20-3-01

***Anotacija.** Skaitytojo dėmesiui siūlomas straipsnis – tai Mykolo Romerio universiteto leidžiamo periodinio mokslo darbų žurnalo „Jurisprudencija“ dvidešimties metų apžvalga, skirta šiai jo sukakčiai pažymėti. Straipsnyje pateikiama trumpa žurnalo istorija, svarbiausieji jį apibūdinantys rodikliai. Daugiausia dėmesio skiriama svarbiausiais „Jurisprudencijos“ puslapiuose atsispindėjusiai atskirų teisės mokslo šakų problematikai bei joje paskelbtų publikacijų autorių indėliui apibūdinti.*

***Reikšminiai žodžiai:** mokslo darbų žurnalas „Jurisprudencija“, teisės mokslas.*

Įvadas, arba keletas duomenų iš „Jurisprudencijos“ vizitinės kortelės

„Jurisprudencija“, vienas mūsų valstybėje leidžiamų prestižinių periodinių teisės mokslams atstovaujančių Lietuvos mokslo žurnalų, pažymi savo gyvavimo dvidešimties metų sukaktį. Neilgas tai laikotarpis, bet pasiekimai gana įspūdingi – šio tomo leidinio eilės numeris jau šimtas trisdešimt trečias. Šiame žurnale iš viso publikuota apie 1900 mokslinių straipsnių, o bendra jų apimtis – daugiau nei 2100 leidybinių apskaitos lankų¹.

Šiandieninė „Jurisprudencija“ – tai moderni, šiuolaikiška tribūna, kurioje Mykolo Romerio universiteto, kitų šalies mokslo institucijų bei užsienio mokslininkai visuomenei pristato savo darbų rezultatus, gautus vystant ir plėtojant fundamentinius ir taikmuosius teisės mokslų krypties tyrimus. Žurnalas skelbia siekiantis skatinti mokslinį dialogą tarp Rytų ir Vidurio Europos regiono šalių mokslininkų, plėtoti modernią teisinę mintį, analizuoti Rytų ir Vidurio Europos regionams būdingas teisės kūrimo bei taikymo problemas, ypatingą dėmesį skirti Europos Sąjungos teisės įgyvendinimo naujosiose Europos Sąjungos valstybėse klausimams ir savo mokslinėmis idėjomis prisidėti prie Europos Sąjungos teisės kūrimo proceso.

Tai laisvos prieigos mokslo žurnalas, kaip, beje, ir kiti aštuoni Mykolo Romerio universiteto leidžiami mokslo žurnalai, – jame skelbiama medžiaga vartotojas gali naudotis nemokamai, neklausdamas leidėjo ar autorių sutikimo. Universiteto vykdoma atvirojos prieigos politika užtikrina mokslo populiarinimą bei dalijimąsi informacija.

Būtina pridurti, jog akivaizdus „Jurisprudencijos“ pripažinimo ir autoriteto rodiklis yra tai, kad nuo 2008 metų pradžios jos publikacijos yra įtraukiamos į EBSCO Publishing, Inc. duomenų bazę. Nuo 2009 metų „Jurisprudencija“ figūruoja ir International Index Copernicus, o nuo 2012 metų pradžios – dar ir C.E.E.O.L. bei Ulrich's tarptautinėse duomenų bazėse.

Leidinyi puošiasi ne tik Mykolo Romerio universiteto, bet ir Vroclavo universiteto (Lenkija), Masaryko universiteto (Čekijos Respublika), Latvijos universiteto, Tartu universiteto (Estija) logotipais – šie plačiai žinomi mūsų kaimynų universitetai yra oficialūs „Jurisprudencijos“ partneriai.

1. Trumpa „Jurisprudencijos“ istorija ir kai kurie leidinio parametrai

„Jurisprudencijos“, kaip atitinkamos krypties mokslo darbus skelbiančio periodinio leidinio, istorija, natūralu, glaudžiai susijusi su ją steigusios ir leidžiančios mokslo įstaigos istorija.

1 Dalį duomenų šiai apžvalgai parūpino D. Gailiūtė ir A. Tvaronavičienė.

Šis dabar ne tik mūsų šalyje, bet ir už jos ribų žinomas mokslo žurnalas pradėtas leisti vos pirmuosius žingsnius ėmusioje žengti Lietuvos policijos akademijoje. Žinybinė aukštoji mokykla savo veiklą pradėjo pirmaisiais nepriklausomybę atsikovojuosius Lietuvos valstybės metais – 1990 m. rugsėjo 1 d., buvusios sovietmečio SSRS vidaus reikalų ministerijos Minsko aukštosios mokyklos Vilniaus fakulteto bazėje. Netrukus, Respublikos Aukščiausiajai Tarybai 1991 metais priėmus naują jos Statutą, Lietuvos policijos akademija buvo reorganizuota į autonomiškai besitvarkančią valstybinę aukštąją mokyklą, kuri, siekiant plėsti europietiškaai mąstančių, gebančių dirbti konkurencijos sąlygomis teisininkų bei viešojo administravimo specialistų rengimą, Lietuvos Respublikos Seimo 1997 m. liepos 3 d. nutarimu, atsisakius žybiškumą tebeprimenančio pavadinimo, pertvarkyta į Lietuvos teisės akademiją², o 2000 metais pavadinta Lietuvos teisės universitetu. Ir pagaliau, pagerbiant žymųjį XX a. pirmosios pusės Lietuvos mokslininką Mykolą Romerį, universitetui 2004 metais suteiktas jo vardas, atskleidžiantis šio jauno specializuoto universiteto ambicijas (dabar jau įkūnytas) tapti universaliu socialinių ir humanitarinių mokslų židiniu ir taip pateisinti garsaus mokslininko vardą.

Neiliniu įvykiu šios aukštosios mokyklos, tuomet dar besivadinusios Policijos akademija, gyvenime buvo periodinio leidinio, skirto jos personalo mokslo produkcijai viešinti, kukliai įvardyto „Policijos akademijos mokslo darbais“, 1993 metų rudenį pasirodymas.

Pristatydamas visuomenei Lietuvoje naują mokslo žurnalą, akademijos rektorius prof. Alvydas Pumputis tuomet pažymėjo, jog tai esantis valstybinės aukštosios studijų ir mokslo įstaigos brandos matas, ir, pareiškęs įsitikinimą, jog „leidinys vienas tyrinėtojų pastangas analizuojant profesinės veiklos problemas“, palinkėjo sėkmės autoriams, skaitytojams ir leidėjams³.

Policijos akademija tuomet buvo tik ką įžengusi į ketvirtuosius savo mokslo metus.

1994 metais pasirodė antrasis „Mokslo darbų“ tomas, taip pat trečiasis, pratęsęs tą pačią tomų eilės numeraciją, bet jau, priderinus prie dėl aukštosios mokyklos tuometės specializacijos dominuojančios ir į policijos poreikius orientuotos turinio specifikos, gavęs „Kriminalinės justicijos“ pavadinimą.

1995 metais išleistas ketvirtasis „Kriminalinės justicijos“ tomas buvo dedikuotas Lietuvos policijos akademijos penkerių metų sukakčiai paminėti. Jame paskelbtas akademijos rektoriaus straipsnis informavo, kad leidiniui 1994 m. spalio 2 d. Lietuvos Mokslo tarybos nutarimu oficialiai pripažintas prestižinio leidinio statusas⁴. Šis pripažinimas buvo ne tik garbingas, bet ir labai svarbus praktine prasme, turint omenyje tai, kad Lietuvos Vyriausybės nutarimu akademijai tuomet jau buvo leista teikti socialinių mokslų srities teisės krypties daktaro, o kartu su Vilniaus universitetu dar ir habilituoto daktaro mokslinį laipsnį, taip pat ir docento pedagoginį mokslo vardą, o pretendentams į atitinkamus laipsnį ir vardą buvo taikomas kategoriškas reikalavimas būti publikavus straipsnių oficialiai tokiais pripažintuose leidiniuose.

2 Pumputis, A. Lietuvos teisės akademijos raida (1990–2000 m.). *Jurisprudencija*. 2000, 15 (7): 13.

3 [Pumputis, A.] Rektoriaus įžanginis žodis. *Lietuvos policijos akademija. Mokslo darbai*. 1993, 1: 3.

4 Pumputis, A. Lietuvos policijos akademijos įsteigimas ir raida 1990–1995 m. *Kriminalinė justicija*. 1995, IV: 12.

Išaugusią Policijos akademiją pertvarkius į Teisės akademiją, jos mokslo personalo mokslinių interesų sklaida netruko įrodyti, jog jo parengtos publikacijos nebetelpa palyginti neplačiuose kriminalinės justicijos rėmuose, tad nuo devintojo tomo leidinio pavadinimas pakeistas: 1998 m. birželio 1 d. Lietuvos mokslo taryba patenkino akademijos prašymą žurnalą „Kriminalinė justicija“ pervardinti į „Jurisprudenciją“⁵.

Lietuvos mokslo tarybai 1998 m. birželio 29 d. nutarimu patikslinus daktaro disertacijai ir habilitacijai pripažįstamų Lietuvos periodinių tęstinių vadinamųjų prestižinių leidinių sąrašą ir tų leidinių steigėjus, tarp kitų jame figūravo ir žurnalas „Jurisprudencija“, kurio steigėju nurodyta Lietuvos teisės akademija⁶.

Pasikeitus leidinio pavadinimui, buvusi jo eilės numeracija pratęsta ir tik šalia skyrium imta žymėti dar ir „Jurisprudencijos“ pavadinimu einančio leidinio eilės numeris. Numeraciją patobulinus, 2006–2010 metais pirmoji numerio dalis reiškė kalendorinių metų, o antroji – bendrą leidinio eilės numerį.

Nuo 2011 metų šią numeraciją pamėginta priartinti prie tarptautinių standartų: nuo šiol kalendorinių metų nesikeičiantį tomo numerį ėmė sudaryti nuo pirmųjų skaičiuojami jo leidimo metai (tuomet juos laikant 18-aisiais), o tradiciškai papildoma numerio dalimi imtas laikyti einamųjų metų eilės numeris, kasmet prasidedantis nuo pirmojo. Atsisakymas nurodyti bendrą išleistų tomų skaičių, viešinama numeracija dabartinės „Jurisprudencijos“ nebesiejant su ankstesniais jos tomiais, yra, ko gero, tam tikras dabartinės žurnalo numeracijos trūkumas.

Iki 1999 metų leidinys pasirodydavo nereguliariai, iki to laiko išėjo dešimt numerių: 1993 metais – 1, 1994 – 2, 1995 ir 1996 – po 1, 1997 – 3 (vienas jų –7–8 – dvigubas), 1998 – 2. Vėliau trejus metus (1999–2001) išleista po keturis tomus, o 2002–2008 metais – po dvylika trylika, kartais ir daugiau (iki penkiolikos 2005 m.) tomų per metus.

Teisės fakulteto tarybos siūlymu MRU leidžiamų mokslo žurnalų šeima 2009 metais papildė nauju periodiniu leidiniu „Socialinių mokslų studijos“. Perkėlus į jį, šalia kitų šios mokslų srities publikacijų, teisės kryptčiai atstovaujančius doktorantų ir neturinčių mokslinio laipsnio autorių darbus, „Jurisprudencijoje“ besipublikuojančių autorių kontingentas pastebimai susiaurėjo. Kita vertus, turėjo įtakos, ypač nuo 2011 metų, visapusiškas universiteto mokslo personalo skatinimas kiek galima plačiau savo darbus skelbti užsienio mokslo žurnaluose. Dėl abiejų šių priežasčių sumažėjus „Jurisprudencijos“ autorių ir jų rengiamų publikacijų, peržiūrėtas žurnalo periodiškumas ir grįžta prie keturių tomų per metus. Tačiau tai anaipol nereiškė drastiško bendros jo apimties trimis kartais sumažinimo: tai padaryta sykiu gerokai padidinant kiekvieno jų apimtį – 2002–2008 metais, kai kasmet „Jurisprudencijos“ buvo išleidžiama po keliolika tomų, vienų metų tomų leidinio apimtį vidutiniškai sudarė 166 leidybiniai apskaitos lankai, o 2009–2012 metais vidutiniška metinė tomų apimtis sumažėjo iki 122 lankų, t. y. tik nepilnus pusantrą karto.

5 Pumputis, A. Lietuvos teisės akademijos raida (1990–2000 m.). *Jurisprudencija*. 2000, 15 (7): 15.

6 Daktaro disertacijai ir habilitacijai pripažįstamų Lietuvos periodinių ir tęstinių leidinių sąrašas. *Lietuvos mokslo taryba. Informacinis leidinys*. 15. 1999, p. 7.

Apžvelgiamo MRU mokslo žurnalo pavadinimo bei numeracijos 1993–2013 metais kaita atrodė taip:

<i>Metai</i>	<i>Leidinio pavadinimas</i>	<i>Išleistų tomų numeriai</i>
1993	Lietuvos policijos akademija. Mokslo darbai	1
1994		2
	Kriminalinė justicija	3
1995		4
1996		5
1997		6, 7–8
1998	Jurisprudencija	9 (1)–10 (2)
1999		11 (3)–14 (6)
2000		15 (7)–18 (10)
2001		19 (11)–23 (15)
2002		24 (16)–36 (28)
2003		37 (29)–49 (41)
2004		50 (42)–63 (55)
2005		64 (56)–78 (70)
2006		1 (79)–12 (90)
2007		1 (91)–12 (103)
2008		1 (103)–12 (114)
2009		1 (115)–4 (118)
2010		1 (119)–4 (122)
2011		18 (1)–18 (4)
2012		1(19)–19(4)
2013		20 (1)–20 (2)...

Iš pateiktų duomenų matyti, jog iki 2013-ųjų vidurio – baigiant dvidešimtuosius leidimo metus, iš viso pasirodė 132 „Jurisprudencijos“ (skaičiuojant kartu su „Policijos akademijos mokslo darbais“ ir „Kriminaline justicija“) tomai.

Rūpintis pirmųjų mokslo darbų tomų turiniu rektoriaus įsakymu buvo pavesta redakcinei komisijai, susidedančiai iš to meto Policijos akademijos mokslo personalo atstovų P. Ancelio, P. Biveinio, A. Bukausko, S. Katuokos (jis – komisijos pirmininkas), V. E. Kurapkos, E. Palskio, V. Sadausko, K. Šimkaus ir J. Vasiliausko, atstovaujančių įvairioms teisės šakoms; šios sudėties redkolegija išleido pirmuosius du tomus. 1994 metais redkolegija papildyta pirmaisiais kitų šalies mokslo institucijų atstovais – Lietuvos teisės instituto – A. Dapšiu, Vilniaus universiteto – V. Mikelėnu, Teismo ekspertizės instituto – P. Pošiūnu, o rektoriaus 1998 m. spalio 22 d. įsakymu juo tapo dar ir pirmasis užsienio atstovas – Vroclavo universiteto Teisės ir valdymo fakulteto dekanas profesorius Z. Kegelis.

Laikui bėgant, redaktorių kolegijos sudėtis, natūralu, keitėsi. Pastaruoju metu ją sudaro kolegijos pirmininkas, atsakingasis ir vykdantysis redaktoriai ir dvidešimt šeši nariai. Devyni jų yra MRU mokslo personalo nariai, du iš jų – prof. dr. Saulius Katuoka ir prof. dr. Vidmantas Egidijus Kurapka – narystę joje tęsia nuo pirmosios žurnalo redakcinės komisijos sudėties. Tarp dabartinės redaktorių kolegijos narių yra po du Vilniaus universiteto ir Lietuvos Aukščiausiojo Teismo atstovus, po vieną Lietuvos mokslų akademijos ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo atstovą. Į kolegijos sudėtį universiteto rektoriaus 2006 m. lapkričio 10 d. įsakymu įtraukti Lenkijos, Belgijos, Italijos, Prancūzijos, Vokietijos, Jungtinės Karalystės, JAV, Australijos universitetų, o 2009 m. gruodžio 9 d. įsakymu – dar ir Latvijos, Estijos ir Čekijos Respublikos universitetų atstovai.

Pagrindinis redaktorių kolegijos rūpestis – kaupti ir atrinkti publikuoti „Jurisprudencijoje“ aktualiausius, aukštos mokslinės vertės, tinkamai parengtus mokslinius straipsnius, priklausančius ne tik Mykolo Romerio universiteto, ne tik kitų Lietuvos teisės mokslo ir praktikos institucijų, bet ir užsienio atitinkamų institucijų specialistų plunksnai. Siekiant šių tikslų, redaktorių kolegijos gauti straipsniai recenzuojami bent vieno kolegijos nario ir bent vieno jos paskirto specialisto iš šalies, privalančių atkreipti dėmesį į tiriamos problemos aktualumą, iširtumo laipsnį, tyrimo metodų tinkamumą, išvadų ir pasiūlymų aiškumą ir pagrįstumą ir kai kuriuos kitus vertinamo straipsnio parametrus, apibūdinančius straipsnio kokybę. Į straipsnių recenzavimą įtraukiamas platus ratas žmonių, bet kaip aktyviausiai dalyvaujančiuosius šiame darbe, nė kiek nemėginant kitų indėlio, galima pažymėti MRU bendruomenės narius profesorius daktarus Astą Dambrauskaitę (civilinė teisė), Aurelijų Gutauską (baudžiamoji teisė), Birutę Pranavičienę (administracinė teisė), Vytautą Sinkevičių (konstitucinė teisė), Justiną Žilinską (tarptautinė teisė).

Pirmasis „Mokslo darbų“ tomas buvo išleistas 300, o nuo ketvirto iki devyniolikto tomo leista 500 ir net 1000 egzempliorių tiražu. Vėliau tiražas įvairavo tarp 300 ir 150 egzempliorių, be to, dalis 2002–2003 metų tomų straipsnių buvo leidžiama dar ir atskirais sąsiuviniais. Nuo 2009 metų pradžios „Jurisprudencijos“ tiražas nusistovėjo ties šimtu.

Pastaraisiais metais beveik visas tiražas yra paskirstomas: jį gauna Lietuvos Respublikos Prezidentūra, Seimas, Vyriausybė, Teisingumo ministerija, Konstitucinis Teismas, Aukščiausiasis Teismas, Teisininkų draugija, Lietuvos universitetai, Teisės institutas, Teismo ekspertizės centras, keletas kitų institucijų bei asmenų, taip pat užsienio – Vroclavo, Masaryko, Latvijos, Tartu – universitetai – oficialūs „Jurisprudencijos“ partneriai.

Ne itin įspūdingo dydžio pastarųjų metų tiražas, atrodytų, neduoda pagrindo džiūgauti dėl šio mokslo žurnalo sklaidos ar populiarumo. Tačiau apie tikrąjį jo populiarumą, visuomeninį jame publikuotos medžiagos naudingumą, t. y. apskritai apie leidinio vertę, iš tiesų leidžia spręsti jau ne tik ir ne tiek tradicinės popierinės jo versijos tiražas: atsiradus ir sparčiai populiarėjant elektronei „Jurisprudencijos“ versijai su neribota vartotojo pasirinktų publikacijų atsisiųsdinimo galimybe, juolab universitetui vykdant atvirosios prieigos politiką, leidinio fizinis tiražas neteko jo sklaidai turėtos reikšmės. Vartotojo suinteresuotumą publikuojama medžiaga, konkrečių straipsnių paklausą kur kas tiksliau ėmė atspindėti jų atsisiųsdinimo duomenys, realybėje neretai išreiškiami keturženkliais skaičiais.

Suprantama, šie duomenys nėra pastovūs, jie ženkliai pasipildo, tiesiogine šio žodžio prasme, kasdien, teduodami pagrindą konstatuoti padėtį, buvusią konkrečiu fiksuotu laiku. Bet vis dėlto reikšminga, kad, pavyzdžiui, 2013 m. liepos 8 d. duomenimis, kai buvo rašomos šios eilutės, didžiausio susidomėjimo tarp skelbtųjų „Jurisprudencijos“ publikacijų buvo susilaukęs J. Žilinsko straipsnis „Teisingo karo“ doktrina ir jos atspindžiai mūsų dienomis“, publikuotas „Jurisprudencijos“ 2012 19 (3) tome⁷, vartotojų atsisiųsdintas 5905 kartus. Toliau pirmaujančių pagal atsisiųsdinimų skaičių publikacijų dešimtukas atrodė taip: S. Selelionytės–Drukteinienės straipsnis „Bendraskolio pareigos atlyginti žalą apimtis taikant deliktinę atsakomybę: solidarioji ar dalinė atsakomybė?“ [2010, 3 (121)] atsisiųsdintas 4309 kartus; E. Kūrio „Teismo precedentas kaip teisės šaltinis Lietuvoje: oficiali konstitucinė doktrina, teisinio mąstymo stereotipai ir kontrargumentai“ [2009, 2 (116)] – 4300; R. Minalgos „Logistikos ir marketingo ryšys paskirstant prekes“ [2005, 73 (65)] – 4078; E. Jarašiūno „Apie pirmąsias konstitucijas ir jų reikšmę“ [2010, 2 (120)] – 3860; J. S. Ribeiro (Minho universitetas, Portugalija) „Pagrindiniai EBPO pavyzdinės konvencijos 5 straipsnio principai“ [2009, 1 (115)] – 3833; S. Cirtautienės „Neturtinės žalos atlyginimas kaip neturtinių vertybių gynimo būdas“ [2005, 71 (63)] – 3565; I. Blažienės ir V. Griekienės „Valstybinio sektoriaus darbuotojų darbo apmokėjimo reguliavimo problemos Lietuvoje“ [2009, 4 (118)] – 3326; D. Jočienės „Pagrindinių teisių apsauga pagal Europos žmogaus teisių konvenciją ir Europos Sąjungos teisę“ [2010, 3 (121)] – 3223; E. Baranausko ir P. Zapolskio „Aplinkybių pasikeitimo įtaka sutarties vykdymui“ (anglų kalba) [2009, 4 (118)] – 3182 kartus.

Susidomėjimo, išreikšto keturženkliais atsisiųsdinimų skaičiumi iki anksčiau nurodytos datos, buvo susilaukę gerokai per du šimtus „Jurisprudencijos“ publikacijų.

2. Apie „Jurisprudencijos“ turinį

Pirmajame „Mokslo darbų“ tome buvo paskelbti devyni vienuolikos Policijos akademijos mokslo personalo narių straipsniai. Tai E. Palskio „Prieškario Lietuvos policijos mokslinimas“, V. Piesliako „Ekonominiai nusikaltimai Europos valstybių bei JAV teisėje“, K. Jucio „Lietuvos Respublikos baudžiamųjų įstatymų galiojimo erdvėje ir „dvigubo“ baudžiamumo problemos bei jų sprendimo būdai naujajame Lietuvos baudžiamajame kodekse ir užsienio valstybių praktikoje“, S. Kuklianskio ir A. Žurausko „Aktualios procesinės ir kriminalinės nusikaltimų išaiškinimo problemos“, A. Žurausko „Procesinis sulaikymas teisinės reformos sąlygomis“, J. Juškevičiūtės, S. Kuklianskio, E. V. Kurapkos, H. Malevskio, A. Pošiūno ir A. Žurausko „Kriminalistikos vystymosi Lietuvoje perspektyvos“, S. Kuklianskio „1966–1990 metų nusikalstamumas Lietuvoje“, J. Vasiliausko „Psichinių anomalijų įtaka teisės subjekto statusui“ ir V. Plyvaševskio „Naujosios iniciatyvos kovoje su organizuotu nusikalstamumu“. Visi straipsniai paskelbti lietuvių kalba. Kaip įprasta šios kategorijos mokslo publikacijoms, pateikta trumpa kiekvieno straipsnio santrauka anglų kalba.

7 Toliau tekste esančios nuorodos į „Jurisprudenciją“ (taip pat ir į jos pirmtakus kitais pavadinimais) trumpinamos, tenkinantis išleidimo metų bei tomo numerio nurodymu.

„Kriminalinės justicijos“ trečiąjį tomą (1994 m.) sudarė tarptautinės mokslinės praktinės konferencijos „Policijos prevencinis darbas“ medžiaga. Jame mokslininkai bei praktikai analizavo policijos prevencinio darbo problemas, vertino esamą kriminogeninę padėtį Lietuvoje, nusikalstamumo kontrolės būklę ir perspektyvas, nusikaltimų ankstyvosios prevencijos problemas, nagrinėjo Lietuvos Respublikos nusikaltimų ir kitų teisės pažeidimų prevencijos įstatymo kūrimo tikslus bei uždavinius, tyrė nesaugumo situacijas ir būsenas. Šis tomas buvo pirmasis, kuriame publikuoti užsienio – Vokietijos, Austrijos, Lenkijos, Rusijos, Baltarusijos, Čekijos, Danijos ir Olandijos – autorių darbai (jų buvo dešimt), analizuojantys policijos prevencinės veiklos ypatumus mokslininkų atstovaujamos valstybėse, nusikalstamumo prevencijos veiksmingumo prielaidas ir svarbą valstybės taikomos prievartos sistemoje.

Visi užsienio mokslininkų darbai šiame tome buvo paskelbti lietuvių kalba, leidėjų jėgomis išvertus juos iš originalo – anglų, lenkų, rusų ir vokiečių – kalbų. Tačiau jau 1996 metais „Kriminalinėje justicijoje“ (t. 5) Vokietijos autoriaus W. R. Ropperio straipsnis „Žmogaus teisių reikšmė policijos darbe“ buvo publikuotas originalo (vokiečių) kalba.

Vėliau publikacijų užsienio kalbomis gausėjo, jos, šalia lietuvių, buvo skelbiamos anglų, vokiečių, prancūzų, lenkų arba rusų kalbomis.

„Jurisprudencijos“ publikacijų tematika marga, jose aptariami įvairiausi teisės mokslų ir praktikos klausimai. Tokie buvo dauguma pasirodžiusių leidinio tomų. Tačiau ne visi: gan didelė iki 2007 metų išleistų „Jurisprudencijos“ tomų dalis – tokių priskaičiuojama dvidešimt septyni – buvo teminiai, specialiai įvardinti, sukomplektuoti iš pačių autorių pasiūlytų organiškai tarpusavyje nesusijusių straipsnių tam tikra aktualia kompleksine problematika. Antai, teisinėms problemoms, kilusioms ryšium su Lietuvos stojimu į Europos Sąjungą, buvo skirti „Jurisprudencijos“ tomai, pavadinti „Lietuvos teisės derinimo su Europos Sąjungos teise aktualijos“ [2003, 44 (36)], „Europos Sąjungos teisės aktualijos sutarties dėl Konstitucijos Europai projekto kontekste“ [2004, 58 (50)], „Pirmieji Lietuvos narystės Europos Sąjungoje metai: teisinės aktualijos“ [2005, 72 (64)], „Treji Lietuvos narystės Europos Sąjungoje metai: teisminių institucijų bendradarbiavimas ir žmogaus teisių apsauga“ [2007, 7 (970)]; atskiruose tomuose nagrinėtos svarbiausios atskirų teisės šakų problemos – „Naujojo Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso taikymo problemos“ [2004, 60 (52)], „Civilinių teisių įgyvendinimo doktrinos ir praktikos klausimai“ [2004, 55 (47)], „Darbo teisė ir socialinė sauga“ [2004, 56 (48)], „Visuomenės saugumas ir policijos mokslai“ [2002, 35 (27); 36 (28); 2003, 48 (40); 2004, 62 (54); 63 (55)], „Kriminalistikos teorija ir nusikalstamų veikų tyrimas“ [2005, 65 (57)] ir kt.; išleista tomų, skirtų bendresnio pobūdžio temoms – „Teisinės valstybės link“ [2000, 15 (7)], „Teisės socialinis veiksmingumas“ [2004, 54 (46)], „Konstitucija XXI amžiuje“ [2002, 30 (22)], „Mykolas Romeris ir konstitucionalizmas“ [2005, 64 (56)].

Dar septyni teminiai leidinio tomai buvo skirti svarbesnių mokslinių konferencijų, vykusių Mykolo Romerio universitete, medžiagai. Be jau minėto šiam reikalui skirto trečiojo „Kriminalinės justicijos“ tomo, atskiri „Jurisprudencijos“ tomai buvo skirti, pavyzdžiui, tarptautinės mokslinės konferencijos ir XI Baltijos šalių kriminolo-

gų seminaro „Kriminalinės justicijos ir nusikalstamumo prevencijos strategija“ [1998, 10 (2)], antrosios tarptautinės mokslinės praktinės konferencijos „Kriminalistika ir teismo ekspertizė: mokslas, studijos, praktika“ [2001, 22 (14)], konferencijų „Civilinio proceso kodekso projektas: naujovės, teisinio reguliavimo ypatumai“ ir „Aktualūs Civilinio kodekso įgyvendinimo klausimai“ [2002, 28 (20)] ir kt. renginių medžiagai publikuoti.

Paminėtieji trisdešimt keturi teminiai rinkiniai buvo išsimėtę tarp pirmųjų šimto leidinio tomų. Tokia praktika, leisdama kompleksiskai aptarti svarbias teisės mokslų problemas, o skaitytojui lengviau orientuotis jį dominančios medžiagos paieškoje, neabejotinai turėjo savo privalumų. Tačiau redaktorių kolegija atsižvelgė, jog leidžiant teminius rinkinius nuošaly paliekamas gausus būrys rašančiųjų ir besidominčiųjų kitomis, dažnai ne mažiau aktualiomis temomis, todėl nepakankamai racionalios tokių rinkinių praktikos atsisakė, nors ir vėliau buvo išleistas ne vienas tomas su publikacijomis kuria nors dominuojančia, bet atvirai neįvardyta tema, neretai spausdinant straipsnius ir kita tematika, kaip, pavyzdžiui, 2008, 6 (108) tomo tokia aiškiai dominuojanti buvo baudžiamojo proceso, tų pat metų 8 (110) tomo – darbo teisės problematika.

Be mokslinių straipsnių, leidinyje skelbtos kai kurios pasirodžiusios mokslinės teisinės literatūros recenzijos ir apžvalgos. Nusistovėjo tradicija „Jurisprudencijos“ puslapiuose pagerbti išrinktus universiteto daktarus *honoris causa*.

Savo indėlį į „Jurisprudencijoje“ per dvidešimtį metų publikuotų mokslo darbų aruodą įnešė didelis būrys įvairių teisės mokslo šakų atstovų. Ribotos apimties straipsnyje-apžvalgoje kiek išsamiau juos apibūdinti tiesiog neįmanoma, kaip neįmanoma net paminėti visų jos autorių. Tam turėtų būti skirta išsami publikacijų bibliografija. Šiame straipsnyje bendrais bruožais apžvelgiamus iki 2013 metų „Jurisprudencijoje“ publikuotus tyrimus atrinkti ir apibendrinti padėjo grupė specialistų – prof. dr. R. Ažubalytė, doc. dr. V. Bitė, dr. D. Bolzanas, V. Budreckienė, prof. dr. A. Dambrauskaitė, dr. T. Girdenis, prof. dr. J. Juškevičius, D. Kenstavičius, doc. dr. S. Matulienė, prof. dr. E. Monkevičius, doc. dr. A. Petkus, dr. V. Šulija, R. Švedaitė, prof. dr. E. Tamošiūnienė, L. Vaigė, prof. habil. dr. A. Vaišvila, prof. dr. I. Vėgėlė, prof. dr. J. Žilinskas.

Teisės teorija, filosofija, sociologija. Atgavus Lietuvai nepriklausomybę, atkuriamą valstybę tapatinama su teisinės valstybės modeliu, apibūdinta šalimi, kurioje laikomasi teisės viršenybės. Todėl ir „Jurisprudencijos“ puslapiuose mokslininkų nuolat gilinama si į tai, kokia turinti būti ta teisė, kurios viršenybės siekiama.

Pripažindamas, kad ne kiekvienas įstatymas gali būti laikomas teise, A. Vaišvila „Jurisprudencijoje“ rašė teisės sampratos, teisinio įstatymo [1997, 6; 7–8], teisės ir teisingumo santykio [su L. Baubliu – 2002, 24 (16); 2003, 42 (34)] problematika. Plačiau domėtasi teisinės valstybės sąvokos, jos pagrindinių požymių, raidos Vakarų Europoje ir Lietuvoje klausimais [A. Vaišvila – 2000, 15 (7); 2001, 19 (1) ir kt.; G. Danišauskas – 2003, 47 (39); K. Miliauskaitė, G. Šapoka – 2009, 1 (115); M. Varaška – 2007, 3 (93); D. Beinoravičius – 2007, 4 (94)]. Orientuojantis į teisinę valstybę, A. Vaišvilos straipsnyje siekta suvokti vertybinius 1992 metų Lietuvos Konstitucijos kriterijus, jos sąveikavimą su teisinės valstybės modeliu, sunkumus, su kuriais susiduria atsikūrusi Lietuvos valstybė, plėtodamasi pagal šį modelį [2002, 30 (22)]. Aiškintasi žmogaus teisių garantavimo galimybės, slypinčios demokratinėje valstybės organizacijoje [D. Beinora-

vičius – 2007 10 (100)], valstybės prezidento instituto vaidmuo garantuojant valstybės institucijų, veikiančių pagal teisės viršenybės principą, veiksmingumą [H. Schambeck, Linco universitetas, Austrija, – 2008, 6 (108); S. Arlauskas – 2008, 4 (106)].

Žmogaus teisių apsaugą ir jų įgyvendinimą laikant prioritetine teisinės valstybės paskirtimi, pirmiausia analizuotos žmogaus teisių sistemos pagrindą sudarančios žmogaus orumo ir teisės į orumą sąvokos ir įvairios jų interpretacijos [A. Vaišvila – 2005, 71 (63); E. Venckienė – 2005, 77 (69); 2008, 10 (112); 2010, 1 (119); 2011, 18 (1)]. Žmogaus teisės R. Petkuvienės [2006, 6 (84)] ir E. Spruogio [2011, 18 (2)] nagrinėtos teismo ir subjektinės teisės požiūriu, suteikiant joms didesnio loginio ir teisinio apibrėžtumo, analizuota vienos iš svarbiausių žmogaus teisių – teisės į sveikatos apsaugą – samprata [P. Čelkis, E. Venckienė – 2011, 18 (1)], taip pat gyvybės iki gimimo ir vaiko, kaip savarankiško teisės subjekto, teisinis statusas [J. Stripeikienė – 2003, 42 (34); G. Andriulionis – 2007, 3 (93), subsidiarumo principo reikšmė socioekonominėms žmogaus teisėms užtikrinti [J. Bieliauskaitė – 2012, 19 (1)]. Demokratijos plėtojimo požiūriu R. Petkuvienė, A. Atraškevičiūtė ir A. Petkus [2011, 18 (4); 2012, 19 (1)] kritikavo kai kurias susirinkimų reglamentacijos įstatymais normas, jų manymu, nepagrįstai ribojančias piliečių teisę laisvai susirinkti.

Aktyvėjant teismų dalyvavimui teisėkūros procese, „Jurisprudencijos“ puslapiuose daug rašyta teisės aktų, ypač Konstitucijos, aiškinimo, teismo precedento legalizavimo, teisėkūros ribų klausimais [E. Baranauskas, K. Jankauskas, P. Kathrani iš D. Britanijos, E. Kūris, G. Lastauskienė, G. Mesonis, V. Mikelėnas, V. Tumonis, A. Vaišvila – 2004, 51 (43); 2009, 2 (116); 2012, 19 (4)]. Nemaža dėmesio skirta įvairių teisės aktų bei teisinių kategorijų – teisės šaltinių vokiškoje teisinėje sistemoje, poįstatyminių teisės aktų, konstitucinių įstatymų, teisių sankcijų – sampratai [I. Antonov iš Rusijos – 2004, 57 (49); G. Lastauskienė (2003, 41 (33); V. Sinkevičius – 2003, 46 (38); 2008, 2 (104), taip pat teisės aktų kodifikavimo problemoms (D. Beinoravičius, M. Vainiutė – 2007, 2 (92)].

Tam tikras dėmesys skirtas jurisprudencijos moksliskumo [S. Arlauskas – 2009, 4 (118); T. Berkmanas – 2009, 2 (116)], H. Kelzeno teorijos vertinimo [H. Schambeck – 2011, 18(4)], taip pat kai kurioms filosofinėms žmogaus teisių ir specialių teisės mokslų problemoms [S. Arlauskas – 2003, 39 (31); 2007, 5 (95); K. Miliauskaitė – 2003, 46 (38)].

„Jurisprudencijos“ puslapiuose pirmą kartą imtasi specialiai nagrinėti valstybės teisinės atsakomybės už padarytą žalą piliečių teisėms neteisėtais valstybės pareigūnų ir institucijų (taip pat ir parlamento) veiksmais problema [S. Selielionytė „Neteisėtumas kaip valstybės deliktinės atsakomybės sąlyga“ – 2006, 1 (79)].

Daugėjant dėmesio ne deklaruojamai, o realiai žmogaus teisių apsaugai, žurnale daug rašyta teisės sociologijos klausimais, aiškintasi teisės socialinio veiksmingumo būklė Lietuvoje, jos priežastys, veiksmingumo kriterijai [A. Vaišvila – 2004, 54 (46); 61 (53); V. Šlapkauskas – 2004, 51(43)]. Konstatuota, kad dėl vykstančios globalizacijos ir visuomenėje įsitvirtinančių vartotojiškumo prioritetų, tiek Lietuvoje, tiek Europoje akivaizdžios teisės socialinio vaidmens menkėjimo tendencijos [V. Šlapkauskas – 2005, 70 (62); 2008, 10 (112); 2009, 4 (118); 2010, 4 (122); V. Levčenkov (Ukraina) – 2007, 12 (102)].

Daugiau nei šešiasdešimties teisės teorijos, teisės filosofijos ir teisės sociologijos straipsnių „Jurisprudencijoje“ paskelbimas liudija tiek šios rūšies tyrimų intensyvėjimą, tiek ir gerokai išaugusį teorijos poreikį teisėkūroje, teismų praktikoje ir teisės moksle, didėjantį teisės teorijos, kaip bendrojo teisinių reiškinių pažinimo metodo, indėlį sprendžiant sudėtingas šiuolaikinio teisinio reguliavimo ir teisės normų taikymo teorines ir praktines problemas.

Teisės istorija. Šiuolaikiniame Lietuvos teisės moksle ryškėja išaugęs tyrėjų dėmesys teisės šakų bei institutų raidai, šakinių teisės mokslų atstovų pastangos į nagrinėjamas teises problemas pažvelgti per istorinę prizmę. Ši tendencija nesunkiai įžvelgiama ir mokslinių straipsnių žanre – nemaža galiojančios teisės mokslo atstovų dalis nevengia įdėmaus žvilgsnio į istorinį savo tyrimų objekto aspektą.

Tik šiek tiek vietos skyrusi užsienio teisės istorijai, pirmiausia – teisės ir įstatymo santykio raidai [D. Beinoravičius, 2002, 34 (26)], konstitucijų raidai [P. J. Cardwell iš Jungtinės Karalystės, A. Pumputis – 2005, 64 (56); 2010, 3 (121)], seniesiems prancūzų konsulų teismams [P. J. Molinier iš Prancūzijos – 2010, 2 (120)], taip pat teisei romanistikai ir atskirai XII lentelių įstatymui [L. Baublys, M. Jonaitis, V. Mikuckienė, S. Vėlyvis – 2002, 32 (24); 2007, 2 (92); 11 (101); 2008, 1 (103); 2009, 3 (117)] bei teisinėms pasaulėžiūros problemoms [D. Beinoravičius, 2002, 33 (25)], „Jurisprudencija“, natūralu, pagrindinį dėmesį skyrė Lietuvos teisei istorinei problematikai.

Straipsnius senovės ir viduramžių Lietuvos teisės istorijos problematikai – teisinės valstybės koncepcijos formavimosi, jos bruožų ir įgyvendinimo klausimams, paskyrė D. Beinoravičius [2007, 4 (94); 2010, 2 (120)], M. Varaška [2007, 3 (93)], A. Vaišvila [1997, 7–8; 2004, 50 (42)], J. Machovenko [2010, 2 (121)]. Konstatuota, jog trijuose Lietuvos Statutuose ir XVI–XVII a. Lietuvos teisinėje doktrinoje plėtotos teisinės valstybės idėjos laiko požiūriu buvo gerokai aplenkusios Vakarų Europos teisinę mintį. Į dvaro teisę ir jos koncepcijos bruožus Lietuvoje dėmesį atkreipė A. Vaišvila [1998, 9 (1); 2012, 18 (2)], A. Skaistys nagrinėjo istorinius priesaikos teisinio instituto aspektus Lietuvoje iki XVIII amžiaus [2007, 11 (101)], L. Beliajeva – kovos su nepilnamečių nusikalstamumu Vilniaus gubernijoje (XIX a. vid. – XX a. pr.) ypatumus [1998, 10 (2)].

Dažniausiai tyrėjų žvilgsnis „Jurisprudencijos“ puslapiuose krypsta į naujuosius laikus.

Lietuvos valstybės, kaip tarptautinių teisinių santykių subjekto, padėties ir veiklos istorinės raidos klausimais „Jurisprudencijoje“ yra rašę T. Klimas, J. Skirius, G. Šapoka, J. Žilys [1996, 5; 1999, 14 (6); 2002, 33 (25); 2004, 52 (44)] ir kai kurie kiti autoriai.

Bene daugiausia dėmesio teisinėse-istorinėse „Jurisprudencijos“ publikacijose skiriama Lietuvos konstitucionalizmo raidai. Tarpukario konstitucionalizmo raidos problematikai skirta nemažai M. Maksimaičio straipsnių [2002, 30 (22); 2004, 53 (45); 2006, 12 (90)], o Lietuvos konstitucionalizmo raidą atkūrus 1990 m. Lietuvos nepriklausomybę apibūdino J. Žilys [2002, 30 (22); 2011, 18 (2)] ir V. Sinkevičius [2010, 3 (121); 2012, 19 (3)].

Domėtasi konstitucinių valstybės valdžios institucijų istorija: nagrinėtas Lietuvos Valstybės Tarybos virsmas 1918 metų pabaigoje konstitucine įstatymų leidybos institucija, jos statuso keitimosi peripetijos [M. Maksimaitis, 2001, 21 (13); 2009, 1 (116)], vė-

liau – besikeičiantys konstituciniai Seimo, kaip tautos atstovybės, pagrindai [V. Sinkevičius, A. Šenavičius, M. Maksimaitis, 1995, 4; 2000, 17 (9); 2006, 9 (87)]. J. Žilys plačiai analizavo Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo konstitucinį statusą atkuriant 1990 metais Lietuvos nepriklausomybę, taip pat Respublikos Prezidento institucijos atkūrimo ir genezės klausimus [2002, 29 (21); 2003, 47 (39); 2004, 51 (43); 2006 3 (81)], A. Bakaveckas – vykdomosios valdžios institucijų sistemos raidą [2002, 26 (18)].

Žmogaus teisių ir laisvių padėties istorinėms problemoms savo darbą paskyrė T. Birmontienė [2006, 12 (90)].

Analizuotos ir kai kurių Lietuvos valstybės institucijų raidos problemos. Gausiai, ypač pirmuosiuose mokslo žurnalo tomuose, publikuota straipsnių, skirtų tarpukario, vokiečių okupacijos bei sovietmečio Lietuvos policijos/milicijos raidai. Šių publikacijų autoriai – P. Biveinis, Č. Mančinskas, E. Palskys, P. Stankeras [1993, 1; 1994, 2; 1995, 4; 1996, 5; 1997, 6; 1997, 7–8]. V. Žiemelio ir J. Žilio nagrinėtos prokuratūros, M. Maksimaičio – notariato raidos gairės [2005, 70 (62); 2006, 12 (90); 2010, 2 (120)].

Mokslininkų dėmesio susilaukė atskirų konkrečių teisės šakų vystymasis. T. Birmontienė nagrinėjo Lietuvos konstitucinės teisės raidą 1990–1994 metais [1995, 4], istoriniu aspektu kai kuriuos civilinės teisės institutus – paveldėjimo (senojoje paprotinėje teisėje) nagrinėjo R. Gelumbauskienė, bankroto – J. Spaičienė [2006, 11 (89); 2007, 4 (94)]. R. Kazlauskienė paskelbė straipsnį „Nusikaltimo samprata pagal Lietuvos Statutus ir *Corpus Juris Canonici* (lyginamasis aspektas)“ [2004, 61 (53)], apie Lietuvos baudžiamųjų įstatymų raidą 1990–1994 metais rašė V. Piesliakas [1995, 4]. „Jurisprudencijoje“ [1999, 14 (6)] publikuotas G. Šapokos straipsnis, skirtas ordalijoms senovės teismo procese, o „Kriminalinėje justicijoje“ [1995, 4] – E. Palskio apie Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso įstatymų raidą 1990–1994 metais.

Pažymėtinos S. Kuklianskio kriminologinės įžvalgos [1993, 1], D. Grigolovičienės nepilnamečių nusikalstamumo prevencijos raidos problemų tyrimai [1995, 4; 1997, 6]. E. Palskys intensyviai nagrinėjo kriminalistikos taktikos bei metodikos tarpukario Lietuvoje klausimus – mokslinės teismo ekspertizės ir kriminalistikos metodikos plėtojimą, apklausos (kvotimo) taktiką, apžiūros institutą baudžiamajame procese ir kriminalistikoje [1994, 2; 1995, 4; 1997, 6; 7–8], E. Latauskienė publikavo straipsnį „Narkotinių medžiagų ir su jomis susijusių nusikaltimų tyrimo tarpukario Lietuvoje bendroji charakteristika“ [2000, 18 (10)].

„Jurisprudencijos“ puslapiuose paskelbti R. Jokubausko, R. Kazlauskienės, G. Lastauskienės, M. Maksimaičio, A. Raišytės-Daukantienės, R. Šimašiaus straipsniai, skirti įvairių laikotarpių Lietuvos teisės šaltinių – Lietuvos Statutų, receptuotų rusų teisės šaltinių, tarptautinių sutarčių, teisminių precedentų, teisinių papročių – istorijai [2000, 15 (7); 2002, 24 (16); 2003, 39 (31); 48 (40); 2005, 67 (59); 2007, 5 (95); 2008, 1 (103); 2012, 19 (2); 19 (3)].

Tyrinėti teisės studijų mūsų valstybėje istorijos klausimai [E. Palskys, A. Pumputis, M. Maksimaitis, 1993, 1; 1995, 4; 2000, 15 (7); 2003, 39 (31)]. Nemažai dėmesio „Jurisprudencijos“ publikacijose skirta Lietuvos teisės mokslo istorijai bei žymiausių Lietuvos teisininkų indėliui į jo vystymą. Ypatingo dėmesio kai kurių autorių – A. Andruške-

vičiaus, M. Maksimaičio, K. Miliauskaitės, B. Pawełkos (Vroclavo universitetas, Lenkija), G. Šapokos, S. Usovovs-Kurbanovienės, J. Žilio – straipsniuose [2005, 64 (56); 2007, 5 (95), 10 (100); 2010, 3 (121)] susilaukė M. Römerio gyvenimas ir veikla. Medžiagos apie kai kurių kitų Lietuvos teisės mokslų baruose pasidaravusių žmonių – A. Kriščiukaičio, A. Tamošaičio, E. Palskio, V. Raudeliūno, P. Vitkevičiaus ir kt. – asmenybes ir darbus yra pateikę V. Bumblys, R. Burda, V. Giedraitytė, M. Maksimaitis, A. Šenavičius, S. Vėlyvis, J. Žilys [2004, 60 (52); 2005, 75 (67); 2007, 4 (94); 2008, 3 (105); 10 (112); 2009, 3 (117); 2011, 18 (3); 2012, 19 (3)].

„Jurisprudencijoje“ išspausdinta M. Maksimaičio ir G. Šapokos publikacijų apie išėivijos lietuvių teisininkų kūrybą [2010, 4 (122); 2011, 18 (2)], lietuviškos teisės kalbos ištakas [2007, 5 (95)].

Konstitucinė teisė. Lietuvos konstitucinės teisės problematika tuometinės „Kriminalinės justicijos“ puslapiuose pradėta nagrinėti anksčiau minėtuoju T. Birmontienės straipsniu, apžvelgiančiu 1990–1994 metų Lietuvos konstitucinės teisės raidą [1955, 4]. Ir vėliau Lietuvos valstybės konstitucingumo raidai „Jurisprudencijoje“ rodytas dėmesys. Bet pagrindinę vietą konstitucinės teisės problematika jos puslapiuose neabejotinai užima 1992 m. spalio 25 d. Lietuvos Respublikos Konstitucijos charakteristikos ir analizė – tai ne tik taip pat jau minėtas J. Žilio straipsnis apie Konstitucijos teises ir politines ištakas [2002, 30 (22)], bet ir tokie autoritetingų autorių straipsniai, kaip E. Jarašiūno „Žvelgiant į Lietuvos Respublikos 1992 m. Konstituciją platesniame konstitucionalizmo raidos kontekste“ [2002, 30 (22)], E. Kūrio „Konstitucijos dvasia“ [2002, 30 (22)], G. Mesonio „Kai kurie Konstitucijos interpretavimo aspektai: *expressis verbis* ribos“ [2008, 5 (107)] ir kt.

Atkreiptas dėmesys ir į konstitucinių normų ir konstitucinių principų tematiką [E. Kūris – 2001, 23 (15); 2002, 24 (16); 26 (18); 27 (19); E. Jarašiūnas – 2006, 12 (90); E. Vaitiekienė, G. Mesonis – 1999, 14 (6) ir kt.].

Įdėmaus tyrėjų žvilgsnio sulaukė Lietuvos Respublikos konstitucinės ir tarptautinės viešosios bei Europos Sąjungos teisės santykis [S. Vidrinskaitė – 2005, 77 (69); D. Jočienė – 2007, 7 (97)].

Publikacijose pateikiami ir atskirų konstitucinės teisės institutų tyrimo rezultatai. Daug dėmesio skirta valstybės sampratai, elementams ir požymiams, valstybės funkcijoms bei suvereniteto esmei [J. Žilys „Socialinė valstybė konstitucinėje teisėje“, 2006, 12 (90); D. Beinoravičius „Teisinės valstybės doktrinos kūrimas Lietuvoje“, 2007, 4 (94); G. Mesonis „Valstybės požymiai konstitucinėje teisėje“, 2002, 30 (22); S. Arlauskas „Tautos suverenitetas ir vientisos valdžios sistema parlamentinėje demokratijoje“, 2002, 26 (18); E. Jarašiūnas „Keletas konstitucinio teisinės valstybės principo interpretavimo aspektų Lietuvos konstitucinėje jurisprudencijoje“, 2006, 6 (84)]. Dar G. Mesonis analizavo valstybės formos sampratą, valdžių padalijimo teorijos kilmę bei valdžių padalijimo problematikos reikšmę Lietuvos konstitucionalizmo raidai [2004, 61 (53)].

Publikacijose detalai analizuotas asmens konstitucinis statusas bei žmogaus teisių ir laisvių samprata, teisių ir laisvių tipologijos, žmogaus teisių ir laisvių konstitucinė samprata ir sistema, taip pat žmogaus teises ginančių institucijų sistema.

Šia prasme pažymėtini L. Meškauskaitės straipsnis „Žiniasklaidos pažeistų asmens konstitucinių teisių gynimo būdai“ [2005, 64 (56)]; E. Žiobienės „Konstitucinės teisės į privatų gyvenimą apsaugos problemos“ [2005, 64 (56)] bei „Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtinta privataus gyvenimo apsauga: informacijos skleidimo apie viešuosius ir privačius asmenis skirtumai“; L. Markausko „Konstitucinė teisė į nemokamą gydymą: interpretavimo problemos“ [2005, 64 (56); 2002, 30 (22)]; G. Dambrauskienės „Konstitucinės teisės į darbą garantijos ir Lietuvos Respublikos naujasis darbo kodeksas“ [2002, 30 (22)]; T. Birmontienės „Moterų teisių raida Lietuvoje: konstitucinis pripažinimas, politinio lygiateisiškumo siekis“ bei „Socialinės teisės Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje“ (anglų kalba) [2006, 12 (90); 2008, 9 (111)]; S. Vidrinskaitės „Tikėjimo ir sąžinės laisvė: konstituciniai pagrindai ir realizavimo ribos Lietuvos Respublikoje“ [2006, 12 (90)]; E. Jarašiūno „Informacijos laisvės apsaugos problemos Konstitucinio Teismo praktikoje“ [1998, 9 (1)] ir kt.

„Jurisprudencijos“ puslapiuose išsamiai analizuota pilietybės samprata bei konstitucinis jos institutas, Lietuvos Respublikos pilietybės instituto raida bei dabartinis jo turinys, jos įgijimas, netekimas ir ypač aktuali dvigubos pilietybės problematika, kurią įdėmiai tyrė V. Sinkevičius [„Dviguba pilietybė: pasiūlymo papildyti Konstitucijos 32 straipsnį analizė“ – 2008, 3 (105)], A. Vaišvila [„Dviguba pilietybė – ne tik dvigubos teisės“ – 2008, 7 (109)]. Šia prasme pažymėtinas taip pat V. Sinkevičius straipsnis „Nuolatinis gyvenimas Lietuvoje – viena iš natūralizacijos sąlygų“ [2001, 19 (11)].

Analizuoti konstitucinių atstovaujamosios ir tiesioginės demokratijos institutų klausimai: E. Jarašiūnas, S. Vidrinskaitė, V. Sinkevičius tyrė demokratinių rinkimų problematiką [2007, 4 (94); 11 (101); 2008, 9 (111)], G. Kalinauskas – peticijos teisės turinį, formą ir įtvirtinimą Lietuvos konstitucinėje teisėje [2004, 57 (49); 2005, 64 (56)].

Ypatingas dėmesys „Jurisprudencijos“ publikacijose skiriamas valstybės valdžios ir valstybės valdžios institucijos konstitucinei sampratai bei valdžios institucijų sąrangai. Analizuotas Lietuvos Respublikos Seimo konstitucinis teisinis statusas ir įgaliojimai [V. Sinkevičius – 2006, 9 (87); D. Butvilavičius, M. Varaška – 2005, 64 (56)]. Dar didesnę mokslininkų susidomėjimą kėlė Respublikos Prezidento kaip valstybės vadovo ir kaip vykdomosios valdžios institucijos teisiniai aspektai: Prezidento veto stabdžių ir atsvarų sistemoje efektyvumą tyrė G. Mesonis [2005, 64 (56)]; jo įgaliojimus vykdomosios valdžios srityje – A. Bakaveckas [2003, 42 (34)]; statuso ir įgaliojimų tobulinimo galimybes parlamentinėje valdymo formoje – S. Arlauskas [2008, 4 (106)]; straipsnį apie oficialią konstitucinę Prezidento atsakomybės doktriną (prancūzų kalba) publikavo E. Jarašiūnas [2008, 9 (111)]; apie Lietuvos Respublikos Prezidentą konstitucinio valdžių padalijimo principo kontekste (anglų kalba) – G. Mesonis [2008, 9 (111)].

Plačiai „Jurisprudencijoje“ nagrinėti Konstitucinio Teismo ir apskritai teisminės valdžios konstitucinės sampratos klausimai. Pažymėtinas pirmojo Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo pirmininko J. Žilio straipsnis „Konstitucinis Teismas valstybės valdžios organų sistemoje“ [2000, 17 (9)], buvusių šio teismo teisėjų V. Sinkevičiaus „Konstitucinio Teismo jurisdikcijos ribos“ [2002, 30 (22)] ir E. Jarašiūno „Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ir aukštųjų valstybės pareigūnų apkalta: kelios aktu-

alios problemas“ ir „Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas kaip nepriklausomas teismas, vykdamas konstitucinę teisminę kontrolę, oficialiojoje konstitucinėje doktrinoje“ [2006, 2 (80); 2007, 11 (101)], taip pat V. Staugaitytės „Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo nutarimų teisinė galia laiko požiriu“ [2005, 77 (69)] ir kt.

Pažymėtinas didelis dėmesys lyginamosios konstitucinės teisės klausimų analizei. E. Vaitiekienė atskleidė Ispanijos konstitucingumo raidos ypatumus [2004, 61 (53)], E. Jarašiūnas – naujųjų Vidurio ir Rytų Europos šalių konstitucijų analizavimo problemas [2004, 54 (46)]. Lyginamąją Baltijos valstybių konstitucijų analizę atliko C. Taube iš Oslo universiteto [2002, 30 (22)], Austrijos Respublikos konstitucinę santvarką analizavo M. Vainiutė ir D. Beinoravičius [2006, 12 (90)]. M. Vainiutė dalį savo publikacijų paskyrė Lichtenšteino Kunigaikštystės ir Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės konstitucinei santvarkai [2007, 2 (92); 2008, 9 (111)]; E. Vaitiekienė – Argentinos konstitucijos ypatumams [2008, 9 (111)] ir kt. Pažymėtinas aktyviai „Jurisprudencijoje“ savo publikacijomis reiškęsis autorius iš Prahos Karolio universiteto J. Kudrna, paskelbęs straipsnius apie Čekijos Respublikos parlamento, Prezidento ir Konstitucinio Teismo statusą [2009, 3 (117); 2010, 4 (122); 2011, 18 (4)], taip pat apie duomenų apsaugos konstitucinių žmogaus teisių kontekste problemą [2012, 19 (4)].

Administracinė teisė. Nuo pat „Policijos akademijos mokslo darbų“ leidimo pradžios specifinė jų leidejo paskirtis rengti specialistus policijai įpareigojo dėmesį sutelkti į administracinės teisės ir proceso dalykus. Realiai tuomet daugiau domėtasi bendraisiais administracinės atsakomybės klausimais, administracinių teisės pažeidimų sudėties atribojimo nuo nusikaltimų problemomis. Pirmuosiuose leidinio tomuose buvo publikuota J. Vasiliausko „Bylų, kylančių iš administracinių teisinių santykių, nagrinėjimo civilinio proceso tvarka nūdienu, problemos, perspektyvos“ [1995, 4], P. Ancelio „Baudžiamoji ir administracinė teisė ir teisenos: paribio problemos ir teisės reforma“ [1997, 7–8], J. Načiščionio „Nacionalinės administracinės teisės ir administracinio proceso sistemos kūrimas ir derinimas su Europos teise“ [1998, 10 (2)], G. Heine'o (Vokietija) „Riba tarp nusikaltimų ir administracinės teisės pažeidimų“ [1999, 12 (4)], R. Kalesnyko „Administracinių teisės pažeidimų, kuriais kėsiamasi į viešąją tvarką, sudėčių teisinės analizės aspektai“ [1999, 13 (5)].

Aktyviai administracinę teisę socialinių pokyčių erdvėje keletą metų tyrė ir analizavo A. Urmonas [2002, 36 (28); 2006, 5 (83); 2007, 6 (96)].

Nuo 2000 metų imta analizuoti valdymo, viešojo administravimo teisinius aspektus. Tai sutapo su Viešojo administravimo įstatymo priėmimu ir pradėtu jo įgyvendinimu. S. Puškorius „Jurisprudencijoje“ [2000, 15 (7)] paskelbė straipsnį „Valdymo ir viešojo administravimo aktualijos Lietuvoje“, A. Bakaveckas – „Viešasis administravimas: samprata, teisinis aspektas ir problemos“ [2001, 21 (13)], A. Gyls ir V. Vaičaitis – „Viešojo administravimo problemos ir mūsų teisinis mentalitetas“ [2003, 39 (31)]. Bendrieji administracinio proceso klausimai buvo analizuojami D. Žilinsko [2000, 17 (9)] bei S. Šedbaro parengtose publikacijose [2002, 31 (23); 32 (24)].

Vėlesnėse publikacijose – D. Raižio, taip pat jo su V. Višinskiu, su D. Urbonu – buvo tiriama administracinių teisės pažeidimų teiseną [2002, 28 (20); 2004, 53 (45); 2009, 2 (116)], procesą administraciniuose teismuose tyrė R. Norkus, V. Valančius, D. Pra-

piestytė, G. Ambrasaitė [2006, 3 (81); 2006, 4 (82); 2006, 5 (83); 2006, 6 (84)], teisės principų taikymą administracinių teismų veikloje analizavo A. Kargaudienė, U. Trumplis [2005, 78 (70); 2007, 12 (102)], įrodinėjimo administracinių teisės pažeidimų bylose problemas bei administracines sankcijas – D. Urbonas [2003, 41 (33); 2005, 70 (62)].

Nuo 2002 metų imta tirti atskirus administracinės teisės institutus.

A. Bakaveckas analizavo vykdomosios valdžios – Lietuvos Respublikos Prezidento, apskričių viršininkų, savivaldos – institucijas [2002, 26 (18); 2003, 42 (34); 2003, 46 (38); 2004, 57 (49)], ombudsmeno institutą tyrė B. Pranevičienė, A. Urmonas, G. Dalinkevičius [2002, 24 (16); 2002, 30 (22); 2002, 32 (24)].

Keletą straipsnių, skirtų policijos funkcijoms savivaldoje, publikavo A. Novikovas [2002, 24 (16); 2003, 49 (41); 2005, 78 (70); 2007, 6 (96)], apie privačių saugos struktūrų integravimo į valstybės teisėtvarkos palaikymo sistemą galimybes rašė R. Kalesnykas [2002, 26 (18)], statutinių valstybės tarnybų pareigūnų karjeros ypatumus – A. Laurinavičius [2002, 35 (27); 2006, 3 (81)].

Viešųjų pirkimų valstybinio reguliavimo Lietuvoje ypatumais domėjosi R. Ambrazevičienė [2004, 59 (51)], V. Kosmačaitė ir G. Kuncevičius [2008, 3 (105)], nekilnojamojo turto valstybės valdymo reikmėmis vertinimo ir apmokestinimo ypatumais – V. Šulija [2004, 59 (51); 2005, 70 (62); 2006, 2 (80); 2006, 6 (84); 2009, 4 (118)], nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos problemomis, kultūros ir teisės sąsajomis – A. Dziegoraitienė [2005, 78 (70); 2007, 1 (91)].

Straipsnį apie išorinių sienų apsaugą kaip vidinio Europos Sąjungos saugumo garantą publikavo A. Kuksaitė [2005, 78 (70)].

L. Meškys gvildeno juridinių asmenų administracinės atsakomybės aplinkosaugos srityje klausimus [2006, 3 (81); 2006, 4 (82); 2006, 9 (87); 2008, 3 (105)].

Socialines technologijas administracinėje justicijoje tyrė V. Kurpuvesas, I. Deviatnikovaitė, R. Kalašnykas, administracinėje teisėje – A. Urmonas, savivaldybių veikloje – A. Novikovas [2007, 6 (96)], Europos Sąjungos teisės poveikį Lietuvos administracinei justicijai – V. Valančius [2007, 7 (97); 9 (99)].

Apie vietos savivaldos sistemų teisinio reguliavimo ypatumus straipsnį parašė V. Kondratienė [2008, 3 (105)], viešosios atsakomybės už padarytą žalą klausimus nagrinėjo A. Kargaudienė [2008, 3 (105)], administracinio poveikio priemonių taikymą – I. Deviatnikovaitė [2008, 3 (105)].

Neigiamos azartinių lošimų įtakos visuomenei šalinimo teisinės problemas tyrė M. Arasimavičius [2008, 3 (105)], straipsnį apie draudimo veiklos priežiūros teisinio reguliavimo raidą ten pat publikavo T. Žilinskas. Tam tikro dėmesio E. Misiūno publikacijoje susilaukė policijos pareigūno teisinio statuso problemos [2008, 4 (106)]. Apie registrų sistemą rašė A. Novikovas [2010, 4 (122)], apie verslo subjektų priežiūros klausimus ir gamtinių dujų rinkos teisinį reguliavimą – V. Kanapinskas ir A. Urmonas [2010, 2 (120); 3 (121); 2011, 18 (1)].

Aukštojo mokslo sistemos finansavimo metodais, vykdomosios valdžios institucijų teisėkūros diskrecinėmis galiomis aukštojo mokslo reguliavimo srityje domėjosi B. Pranevičienė ir A. Pūraitė [2010, 4 (122); 2011, 18 (2)].

Teisinių ginčų teritorijų planavimo srityje sprendimo problemas analizavo B. Pranevičienė, K. Mikalaukaitė-Šostakienė [2011, 18 (3); 2012, 19 (2)]. Tarnybinės atsakomybės taikymo aspektus nagrinėjo G. Kuncevičius, V. Kosmačaitė [2012, 19 (4)], mediacijos taikymą sprendžiant administracinius ginčus – U. Trumpulis [2012, 19 (4)].

Privatinė teisė. Ženkli „Jurisprudencijoje“ paskelbtų publikacijų dalis (apie pusantro šimto) skirta privatinės – civilinės, šeimos, intelektinės nuosavybės – teisės problematikai.

Vienoje pirmųjų publikacijų privatinės teisės srityje, paskelbtų mokslo darbų leidinyje „Kriminalinė justicija“, buvo susijusi su civilinių įstatymų tobulinimo atkūrus Lietuvos valstybingumą problemomis [R. Balkevičius – 1995, 4]. Praėjus dešimtmečiui po naujojo Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2000 metais priėmimo, paskelbtas straipsnis, apžvelgiantis Lietuvos civilinės teisės raidos bruožus iki šio kodekso ir jį priėmus [A. Dambrauskaitė – 2010, 3 (121)].

Dėmesio sulaukė vienas iš naujajame Civiliniame kodekse pirmą kartą tiesiogiai įtvirtintų civilinės teisės principų – sąžiningumo principas. A. Norkūnas analizavo šio principo įgyvendinimą civilinių teisių santykių kontekste apskritai [2003, 42 (34)], R. Balčikonis – sutarčių teisėje [2003, 41 (33)]. Tyrinėjantys bendruosius civilinės teisės klausimus mokslininkai gilinasi į civilinių teisių objektus, atkreipdami dėmesį į sąvokų problemą [A. Jakutytė-Sungailienė – 2012, 19 (1)], atskiros publikacijos skirtos daiktams, kaip civilinių teisių objektams [V. Pakalniškis – 2005, 71 (63)], vertybiniam popieriui [K. Laurinavičius – 2002, 28 (20)], bendrovės komercinės paslapties objektui [A. Matkevičius – 2007, 10 (100); 2008, 5 (107)], intelektiniam kapitalui, kaip naujam nuosavybės teisės objektui (A. Jakutytė-Sungailienė – 2009, 3 (117)). Civilinių teisių įgyvendinimo ir gynimo tematikoje daug dėmesio buvo skirta prevenciniam ieškiniiui [V. Papirtis, I. Karulaitytė-Kvainauskienė – 2005, 69 (61); A. Rudzinskas – 2004, 55 (47)], taip pat analizuota Civiliniame kodekse įtvirtinta naujovė – savigny, kaip pažeistų civilinių teisių gynimo būdas [P. A. Miškinis – 2002, 28 (20)].

Sandorių srityje daugiausia dėmesio buvo skirta jų negaliojimo klausimo analizei: buvo tiriamas sandorių pripažinimas negaliojančiais, kaip civilinių teisių gynimo būdas, ir šio būdo taikymo pasekmė – restitucija, akcentuojant sąžiningo įgijėjo interesų apsaugą, analizuojamas retroaktyvumo principas ir jo ribos sandorių negaliojimo srityje [A. Dambrauskaitė – 2003, 37 (29); 2002, 28 (20); 2007, 4 (94)]. Atkreiptas dėmesys į vienašalių sandorių problematiką paveldėjimo teisės kontekste [A. Dambrauskaitė – 2008, 2 (104)].

Juridinių asmenų problematika daugiausia domėjosi A. Tikniūtė – ji paskelbė mokslinius tyrimus, analizuojančius juridinio asmens doktriną ir juridinio asmens veiklos tyrimo prigimtį [2008, 2 (104); 2012 (19 (2))]. Atstovavimo tematika buvo paskelbti tyrimai, skirti tariamajam atstovavimui [V. Pakalniškis, V. Jurkevičius – 2011, 18 (4)] ir atstovo įgaliojimų viršijimui [A. Tikniūtė – 2011, 18 (3)].

Itin reikšmingi buvo moksliniai tyrimai daiktinės teisės srityje. Dėsninga, kad daugiausia dėmesio buvo skirta nuosavybės teisei. V. Pakalniškis analizavo, kokia nuosavybės teisės doktrina grindžiamas naujasis Civilinis kodeksas [2002, 28 (20)]. Bendraautorės S. Cirtautienė ir D. Vasarienė kėlė klausimą dėl privačios nuosavybės socialinės

paskirties [2009, 4 (118)]. V. Pakalniškis ir S. Cirtautienė nagrinėjo bendrosios dalinės nuosavybės problematiką [2009, 2 (116)]. Civiliniame kodekse įtvirtintas naujoves dėl nuosavybės teisės į nekilnojamąjį daiktą registravimo teisiųjų pasekmių savo publikacijoje analizavo R. Birštonas ir V. Budreckienė [2012, 19 (4)]. J. Sakavičius tyrinėjo ir kai kuriuos daiktinės ir prievolinės teisės santykio probleminius aspektus [2008, 5 (107)]. Reikšmingą mokslinį tyrimą valdymo ir valdymo gynimo pagal naująjį Civilinį kodeksą tematika paskelbė V. Pakalniškis [2004, 54 (46)].

Itin daug dėmesio teisės mokslininkai ir praktikai skyrė kitai daiktinei teisei – įkeitimui. Nuo bendrųjų įkeitimo klausimų ir teisinio reguliavimo problemų [E. Baranauskas – 1999, 14 (6); 2002, 24 (16); J. Stripeikienė – 2006, 10 (88)] pereita prie atskirų rūšių turto (pvz., įmonės) įkeitimo analizės [E. Baranauskas – 2002, 28 (20)], tyrinėtas įkeitimo teisės akcesoriškumas [J. Stripeikienė – 2008, 1 (103)].

A. Dambrauskaitė tyrė paveldėjimo teisių perleidimo sandorius [2010, 4 (122)] bei vienašalius sandorius paveldėjimo teiseje [2008, 2 (104)]. J. Usonienė analizavo autorių teisių paveldėjimo klausimą [2003, 46 (38)].

Prievolių teisės srityje mokslininkų nagrinėjamų klausimų ratas buvo itin įvairus. Gana daug dėmesio sulaukė kreditorių teisių apsauga, jų teisių gynimo būdai, ypač *actio pauliana* [D. Ambrasienė ir S. Cirtautienė – 2003, 37 (29); D. Augaitė – 2004, 55 (47); A. Jakutyte-Sungailienė – 2011, 18 (1)]. Domėtasi ir asmenų pasikeitimu prievolėje [D. Ambrasienė – 2002, 28 (20)], neįmanomumu įvykdyti prievolę [A. Dambrauskaitė – 2009, 3 (117)]. E. Baranauskas, P. Zapolskis kartu su Šveicarijos mokslininku D. Girsbergeriu tyrė prievolių vykdymo pasikeitus aplinkybėms problematiką [2009, 4 (118); 2012, 19 (1)]. S. Kavalnė analizavo finansinių prievolių įvykdymo užtikrinimo klausimus [2008, 10 (112)]. A. Tikniūtė ir A. Dambrauskaitė paskelbė lyginamąjį tyrimą, analizuojantį sutarties sampratų įvairovę [2011, 18 (4)]. R. Balčikonis analizavo esminio sutarties pažeidimo sampratą [2004, 51 (43)].

Nemažai publikacijų paskelbta ikisutartinių santykių srityje. Tai lėmė Civiliniame kodekse įtvirtintos naujovės (šalių pareiga ikisutartiniuose santykiuose elgtis sąžiningai, nauja sutarties rūšis – preliminarioji sutartis), taip pat socialinė realybė (naujų gyvenamųjų namų statybos ir būsto įsigijimo suaktyvėjimas). L. V. Papirtis analizavo preliminarąją sutartį [2002, 28 (20)], ikisutartinės atsakomybės kvalifikavimo problematika išsamiai domėjosi D. Ambrasienė, S. Cirtautienė, I. Kryžiūtė [2008, 10 (112); 2012, 19 (2)], J. Kiršienė ir N. Leonova [2009, 1(115)].

Itin plačiai analizuota civilinė atsakomybė. Kaltės klausimą tyrė A. Norkūnas [2002, 28 (20)] ir S. Selelionytė-Drukteinienė [2011, 18 (4)]. Pastaroji domėjosi valstybės atsakomybės klausimu [2006, 1 (79)]. J. Juškevičius, A. Rudzinskas gilinasi į sutartinės ir deliktinės atsakomybės taikymą, teikiant sveikatos priežiūros paslaugas [2008, 12(114)]. S. Selelionytė-Drukteinienė analizavo bendraskolio pareigos atlyginti žalą apimtį taikant deliktinę atsakomybę [2010, 3 (121)], tyrė grynai ekonominio pobūdžio žalą kaip specifinę žalos kategoriją deliktų teiseje [2009, 4 (118)]. Vartotojo teisių dėl žalos, padarytos nekokybiškais produktais, gynimo klausimu domėjosi A. Norkūnas [2006, 2 (80)]. Neturtinės žalos atlyginimo problematiką daugiausia tyrinėjo S. Cirtautienė ir A. Rudzinskas. Pastarasis daug dėmesio skyrė nusikalstant padarytos moralinės

(neturtinės) žalos apskaičiavimo metodikos problemoms, neturtinės žalos sampratai bei jos kompensavimo problemoms civilinėje ir baudžiamojo proceso teisėje, taip pat neturtinės žalos, atsiradusios dėl nesutartinių prievolių, atlyginimo klausimams [1999, 12 (4); 2001, 21 (13); 2002, 28 (20); 2003, 37 (29)]. S. Cirtautienė analizavo neturtinės žalos atlyginimą kaip neturtinių vertybių gynimo būdą, taip pat tyrė trečiųjų asmenų teises į neturtinės žalos atlyginimą sutrikdžius nukentėjusiojo sveikatą arba atėmus gyvybę [2005, 71 (63); 2007, 2 (92)].

Specialius civilinės atsakomybės taikymo atvejus, pavyzdžiui, notaro civilinę atsakomybę, analizavo E. Baranauskas [2003, 37 (29)], civilinę atsakomybę bendrovės komercinių paslapčių apsaugos pažeidimų atvejais – A. Matkevičius [2008, 5 (107)].

Apžvelgiant mokslinius tyrimus, atliktus atskirų sutarčių rūšių srityje, išsiskiria draudimo teisiniai santykiai, faktoringas, finansinė nuoma. L. V. Papirtis ir S. Bulka daugiausia dėmesio skyrė civilinės atsakomybės draudimui [2001, 23 (15); 2001, 19 (11); 2001, 23 (15); 2001, 23 (15)], K. Zaveckas analizavo draudimo interesą bei *uberrimae fidei* principo turinį draudimo teisiniuose santykiuose [2006, 5 (83); 2007, 5 (95)]; kai kuriems draudimo teisės aspektams savo darbus skyrė Lenkijos atstovai iš Katovicų B. Ciupek ir D. Fuchs [2000, 16 (8)]. Faktoringo teisinius santykius analizavo Ž. Skibarkienė [2005, 70 (62); 2004, 55 (47)], finansinę nuomą tyrinėjo G. Lisauskas [2002, 34 (26); 2003, 47 (39)].

Nuodugniai analizuoti atsiskaitymai negrynaisiais pinigais, akredityvais. Šioje srityje daugiausia mokslinių tyrimų paskelbė D. Vasarienė, analizavusi atsiskaitymų negrynaisiais pinigais sampratą, teisinius atsiskaitymų akredityvais ypatumus, akredityvo sutarties dalyvių teisinės atsakomybės problemas [2002, 26 (18); 2003, 38 (30); 2003, 39 (31); 2003, 41 (33)], ir V. Toločko, tyręs lėšų pervedimą kaip vieną prievolės įvykdymo būdų [2000, 16 (8); 2000, 17 (9)].

Aktyviai nagrinėta šeimos teisė. I. Kudinavičiūtė-Michailovienė analizavo santuokos sudarymo sąlygas (santuokinį amžių, monogamijos principą) [2004, 55 (47); 2005, 71 (63)], sužadėtuves [2003, 46 (38)], taip pat ištuokos teisinį reglamentavimą [2007, 3 (93)]. Mokslininkų dėmesio sulaukė bažnytinių santuokų pripažinimas, apskaita, teisinis reglamentavimas [L. V. Papirtis ir I. Kudinavičiūtė-Michailovienė (2003, 37 (29); K. Meilius ir G. Sagatys (2002, 28 (20)). I. Kudinavičiūtė-Michailovienė, taip pat P. A. Miškinis tyrė bendro gyvenimo neįregistruvus santuokos teisinio reglamentavimo problemas [2008, 4 (106); 2003, 37 (29)]. Straipsnį, skirtą alternatyvių šeimos kūrimo modelių, dirbtinio apvaisinimo bei vaiko teisių ir interesų mokslinėms problemoms, publikavo K. Meilius ir M. Jonaitis [2008, 2 (104)].

Vaiko teisių srityje daugiausia mokslinių tyrimų paskelbė G. Sagatys, analizavęs vaiko teisę į šeimos ryšius Europos Žmogaus Teisių Teismo jurisprudencijoje [2002, 33 (25)]; biologinės ir faktinės tėvystės santykio problemą ir vaiko teises [2003, 37 (29)], vaiko atskyrimą nuo tėvų ir alternatyviąją globą [2003, 41 (33)], tėvų pareigą išlaikyti nepilnamečius vaikus [2005, 67 (59); 2005, 71 (63)], įvaikinimą [2008, 2 (104)], šeimos sampratą ir teismų praktiką kaip šeimos politiką formuojantį veiksnį [2009, 4 (118); 2010, 1 (119)]. I. Kudinavičiūtė-Michailovienė analizavo šeimos narių teisių apsaugą [2002, 28 (20)]. Ši autorė, taip pat M. Cvelich, A. Pasvenskienė ir J. Kiršienė, domėjosi vedybų sutarčių problematika [2002, 28 (20); 2009, 4 (118); 2011, 18 (1)].

Reikšminga ir plačiai išplėtotą mokslinių tyrimų sritis – intelektinės nuosavybės teisė. Tirtas intelektinės nuosavybės teisių gynimas, įgyvendinus Lietuvoje europinę direktyvą dėl nuosavybės teisių gynimo [R. Birštonas, L. V. Papirtis – 2011, 18 (1)], analizuoti intelektinės nuosavybės teisės klausimai Konstitucinio Teismo praktikoje [V. Mizaras, 2012, 19 (3)]. Autorių teisių sritį itin plačiai ir išsamiai analizavo J. Usonienė, tyrusi autorių teisių reguliavimą naujojo Civilinio kodekso kontekste [2002, 28 (20)], autorių teises į darbuotojo sukurtus kūrinius [2005, 71 (63)]; autorių sutarčių dalyką bei autorių teisių sutartinio perdavimo ypatumus [2005, 77 (69)]; kūrinio originalumo sampratą [2005, 78 (70)]; idėjų nesaugojimo principą [2008, 10 (112)]; teisinius kūrinių panaudojimo karikatūrai ir parodijai kriterijus [2009, 4 (118)]. R. Birštonas išsamiai nagrinėjo duomenų bazių sąvoką [2006, 3 (81)], duomenų bazių *sui generis* teisinės apsaugos sąlygas [2006, 11 (89)], autorių teisių ir *sui generis* teisių į duomenų bazes subjektus [2009, 2 (116)]. Atlikėjų teises analizavo N. J. Matulevičienė [2005, 71 (63)], taip pat R. Birštonas ir J. Usonienė [2011, 18 (3)]. H. Žebrauskas paskelbė publikaciją, apžvelgiančią pirmąjį pramoninės nuosavybės apsaugos etapą Lietuvoje [1997, 7, 8]. Dizaino savybes ir teisinę apsaugą tyrė I. Žibūdienė [2006, 2 (80); 2005, 67 (59)].

Prekių ženklai – dar viena sritis, kurioje paskelbta nemažas skaičius publikacijų. Šią sritį daugiausia tyrinėjo D. Klimkevičiūtė ir G. Pranevičius, analizavę plačiai žinomo prekių ženklo sampratą [2005, 71 (63); 2003, 44 (36)], šių ženklų apsaugą, jos ribas [2004, 55 (47); 2009 1 (115)]. G. Pranevičius taip pat nagrinėjo Europos Bendrijos prekių ženklo savininko sampratą ir šių savininkų teises [2002, 33 (25); 2002, 34 (26)], taip pat geografinių nuorodų apsaugą [2004, 58 (50)]. D. Šttilis paskelbė publikaciją apie prekių ženklų naudojimą internetinėje erdvėje [2003, 41 (33)], o D. J. Sylvester iš Arizonos valstijos analizavo JAV iniciatyvas reglamentuojant prekių ženklus elektroninėje erdvėje [2006, 5 (83)]. Interneto domenų vardų teisinę problematiką analizavo D. Sauliūnas [2003, 47 (39); (2011, 18 (3))].

Pažymėtini ir moksliniai tyrimai, analizuojantys civilinės teisės ir kitų teisės šakų santykį. G. Dambrauskienė analizavo civilinių ir darbo sutarčių sąveiką [2002, 28 (20)], O. Fedosiuk tyrė nuosavybę ir turtą Civiliniame ir Baudžiamajame kodeksuose, taip pat baudžiamosios ir civilinės atsakomybės takoskyrą turtinių prievolių išvengimo bylose [2002, 28 (20); 2006, 7 (85)], M. Dovidauskas ir R. Norkus analizavo civilinės ir mokesčių teisės sąlyčio ir atribojimo problemas [2006, 2 (80)]. Interneto paslaugų teikėjo atsakomybę pagal JAV teisę apibūdino šios šalies atstovas iš Arizonos valstijos D. S. Karjala [2006, 5 (83)].

Privatinės teisės mokslininkai taip pat domėjosi teismo vaidmens pokyčiais besikuriančioje Lietuvos teisinėje sistemoje. Teismo precedento klausimu 2009, 2 (116) pasisakė D. Ambrasienė ir S. Cirtautienė, E. Baranauskas; ten pat V. Mikelėnas analizavo teismų vykdomos teisės aiškinimo ir teisėkūros veiklos sąsajas ir santykį, teismo diskrecijos ribas.

Civilinio proceso teisė. Civilinio proceso tematika „Jurisprudencijoje“ publikuota per 70 mokslinių straipsnių.

Pirmieji darbai šia tematika buvo skirti pamatinių teisinių vertybių civiliniame procese analizei. V. Valančius analizavo teismo ir teisėjų nepriklausomumo principo,

kaip pagrindinio teisingo proceso garanto, turinį bei su tuo susijusius klausimus [2000, 16 (8)]. G. Baublys nagrinėjo klausimus, susijusius su teismo sprendimo teisine galia [2001, 19 (11)], teisingumo sampratos reikšme bei įtaka teisingumo vykdymo procesinei veiklai [2003, 42 (34)]. V. Višinskis tyrė procesinius klausimus, susijusius su vykdymo procesu [1999, 14 (6); 2001, 23 (15); 2002, 28 (20)].

Priėmus 2002 metais Civilinio proceso kodeksą, kuris buvo grindžiamas kitokia nei anksčiau teisine mokykla, civilinio proceso teisės mokslininkai daugiau susidomėjo atskirais civilinio proceso teisės institutais. V. Valančius ir R. Norkus ėmėsi analizuoti teismų, nagrinėjančių civilines bylas, kompetencijos atribojimo nuo administracinių teismų klausimus [2004, 51 (43); 2006, 3 (81)], I. Žalėnienė, E. Stauskienė (Tamošiūnienė), I. Montvydienė tyrė procesinius atstovavimo instituto klausimus [2004, 52 (44); 2008, 7 (109); 2010, 2 (10)]. Grupės ieškinio ypatumus savo darbuose atskleidė E. Krivka [2004, 52 (44); 2007, 4 (97); 5 (95); 10 (100); 2008, 2 (104)], įrodinėjimo civiliniame procese ypatumus – Ž. Terebeiza [2007, 5 (95); 2008, 7 (109)]. G. Ambrasaitė daugiau dėmesio skyrė apeliacijos, kaip tam tikros civilinio proceso stadijos, instituto analizei [2003, 37 (29); 2006, 1 (79); 4 (82)].

Nemažai dėmesio „Jurisprudencijos“ puslapiuose buvo skirta atskirų supaprastinto civilinio proceso institutų analizei [R. Norkus (2003, 38 (30); 2006, 1 (79); 5 (83))], taip pat bankroto proceso raidai [R. Norkus, V. Mikuckienė (2005, 77 (69); 2007, 5 (95); 2008, 7 (109); 2012, 19 (4))].

Atsižvelgdami į nepakankamą vykdymo proceso efektyvumą, daugelis autorių, ypač V. Višinskis, E. Stauskienė, taip pat S. Vėlyvis, išsamiai nagrinėjo su šio instituto prigimtimi bei jį sudarančių normų įgyvendinimu susijusius klausimus – raginimą įvykdyti sprendimą, antstolio procesinių veiksmų atlikimo elektroniniu būdu galimybes ir problemas [2005, 69 (61); 2007, 1 (91), 2 (92), 11 (101); 2008, 1 (103); 7 (109); 2012, 19 (2)].

Alternatyvių ginčų sprendimo būdų poreikis dėl itin padidėjusio civilinių bylų skaičiaus teismuose lėmė, jog ši tema taip pat atsirado tarp keliančių didesnę mokslininkų susidomėjimą [N. Kaminskienė, I. Žalėnienė – 2005, 69 (61); 2010, 1 (119)].

Daugiau dėmesio sulaukė atskirų kategorijų bylų, kaip antai, šeimos bylų, nagrinėjimo analizė [E. Kosaitė-Čypienė, K. Meilius – 2007, 2 (102); 2008, 2 (104); 2009, 2 (116)]. K. Meilius tuo pat metu aktyviai pasidarbavo analizuodamas kai kurias mokslines kanonų teisės problemas – celibato prigimties ir kanoninių padarinių, kartu su J. Juškevičium – teisės į gynybą bažnytiniame teisme [2002, 31 (23); 2004, 53 (45)].

Sparčiai vykstant integracijos bei globalizacijos procesams, nemažo dėmesio sulaukė ir kai kurie tarptautinės bei Europos Sąjungos civilinio proceso teisės institutai. Su tuo susijusius procesinius klausimus – Lietuvos teismų sprendimų pripažinimo užsienio valstybėse, Europos vykdomojo rašto procedūros įgyvendinimo – savo darbuose nagrinėjo L. Gumuliauskienė, A. Urbonas [2005, 69 (61); 2010, 4 (112)].

Su Europos Sąjungos civilinio proceso sritimi susiję kai kurie „Jurisprudencijoje“ publikuoti užsienio autorių darbai. J. Valdhans iš Čekijos Respublikos tyrė Reglamento Roma II aiškinimo Briuselis I šviesoje problemas [2009, 2 (116)], F. De Santis di Nicola (Frederiko II universitetas, Italija) aptarė Europos žmogaus teisių konvencijos

subsidiarumo ir įsiliejimo principus, susijusius su protingo laiko reikalavimu [2011, 18 (1)]. Kitos užsienio autorių publikacijos skirtos jų atstovaujamos nacionalinės teisės nuostatų aptarimui: Rusijos atstovai A. Čechmariova, A. Demičev ir O. Isaenkova analizavo savo šalies teismo antstolių instituto istoriją bei dabartį [2008, 7 (109)] ir šiuolaikinės civilinės proceso teisės principus [2008, 2 (104)], E. Isermann (Braunšveigas, Vokietija) – Vokietijos civilinių bylų teisėjo pareigą rūpintis procesu [2008, 7 (109)], V. Kamenkovas iš Baltarusijos – užsieniečių teisinę padėtį Baltarusijos Respublikos ūkiniuose teismuose [2007, 3 (93)].

Verslo teisė. Apie pusšimtis „Jurisprudencijoje“ publikuotų mokslinių straipsnių analizavo verslo teisės problemas – įmonių, sutarčių, bankroto, konkurencijos, vežimo teisės institutus, taip pat nagrinėjo naujausias teisėkūros tendencijas, teikė savo vertinimus bei pasiūlymus teisei bazei tobulinti.

Daugiausiai darbų įmonių teisės tematika – apie uždarnosios bendrovės akcijų pardavimo sutartį, jų pirkimo-pardavimo pripažinimą verslo perleidimu, *piercing the corporate veil* institutą ir patronuojančios įmonės atsakomybę pagal dukterinės įmonės prievoles; privalomo oficialaus siūlymo supirkti emitento akcijas teisinį reguliavimą; civilinę acininko atsakomybę už bendrovės prievoles – lietuvių ir anglų kalba publikavo V. Bitė, V. Papijanc, J. Kiršienė, A. Tikniūtė, T. Talutis [2012, 19 (2); 2010, 2 (120); 2008, 10 (112); 2010, 2 (120); 2004, 55 (47) ir kt.]. I. Vėgėlė atliko išsamią aktualių Europos Sąjungos įmonių teisės aspektų analizę [„Įmonių steigimosi teisė Europos Teisingumo Teismo sprendimuose“ – 2005, 72(64); „Lietuvos Respublikos įmonių teisės derinimas su Europos Bendrijos įmonių teise“ – 2003, 44 (36); „Europos Sąjungos įmonių teisės unifikavimas ir įmonėms taikytinos teisės problema“ – 2001, 21 (13) ir kt.].

Bankroto teisės tematika, ypatingą dėmesį skirdami šios kategorijos bylų nagrinėjimo ypatumams ir kreditorių teisių įgyvendinimo problemoms, straipsnius „Jurisprudencijoje“ publikavo R. Norkus, S. Kavalnė [„Procesiniai bankroto bylų nagrinėjimo ypatumai“ – 2004, 57 (49)], Italijos Milano Bicocca universiteto mokslininkė B. Biscotti [„Kredito apsauga ir bankrotas tarp istorijos ir reglamentavimo tendencijų: Italijos patirtis“ (anglų kalba) – 2010, 4 (122)] ir kt.

Konkurencijos teisės klausimus „Jurisprudencijos“ puslapiuose daugiausiai nagrinėjo A. Banevičienė [2005, 72 (64)], taip pat V. Bitė, R. Moisejevas, A. Novosad (Volochova), D. Švirinas [2008, 10 (112); 2010, 2 (120); 2012, 19 (2)] ir kt. Ypatingas dėmesys skirtas piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi subinstitutui – grobuoniškai kainodarai ir įvairiems jos aspektams, taip pat konkurencijos teisės reformai, atlikta Lietuvos bei Europos Bendrijos konkurencijos teisės pasirinktų aspektų lyginamoji analizė.

Pažymėtinos publikacijos, skirtos vartotojų teisių apsaugos klausimų analizei: L. Novikovienės „Vartotojo sampratos teorinės ir praktinės išvalgos“ (anglų kalba) [2010, 4 (122)]; D. Bublienės „Vartotojų teisė į informaciją pagal naująjį Vartotojų teisių direktyvos pasiūlymą: žingsnis pirmyn?“ [2011, 18 (4)] ir „Silpnės šalies apsaugos principo įgyvendinimas kontroliuojant nesąžiningas vartojimo sutarčių sąlygas“ [2007, 9 (99)], taip pat Lenkijos Vroclavo universiteto atstovės R. Stefanicki straipsnis „Vartotojų apsauga nuo nesąžiningos komercinės veiklos pagal Direktyvą 2005/29 dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu vidaus rinkoje (kai kurie as-

pektai“ (anglų kalba) [2011, 18 (1)]. Šiuose darbuose moksliniai tyrimai orientuoti į silpnesnės šalies apsaugos principo įgyvendinimą, į vartotojo sąvokos aspektus, taip pat tam tikras Europos Sąjungos teisinio reglamentavimo naujoves vartotojų teisių apsaugos srityje.

E. Sinkevičius ir D. Ambrasienė gilinasi į teisinę krovinių vežimo dokumentų reikšmę, taip pat į atsakomybės ir draudimo klausimus bei tarptautinio vežimo keliais reguliavimo probleminius aspektus, tokius kaip privilegijuoti vežėjo automobilių keliais atleidimo nuo atsakomybės pagrindai [2006, 2 (80)] arba krovinių tarptautinio vežimo keliais teisinis reguliavimas [2004, 55 (47)].

Finansų ir mokesčių teisė. Publikacijas finansų ir mokesčių teisės problematika mokslo darbų leidinyje „Jurisprudencija“ pagal tirtus institutus galima skirstyti į nagrinėjančias biudžeto proceso, atsiskaitymų negrynaisiais pinigais, bendrus mokesčių teisės ir administravimo, mokestinių ginčų, atskirų mokesčių ir maitų klausimus.

Biudžeto procesą tyrė V. Novikevičius [„Valstybės biudžeto ir biudžetinio proceso istoriniai aspektai“, 2002, 31 (23)]; „Europos Sąjunga ir valstybių biudžetinis suverenitetas“, 2004, 58 (50)], taip pat V. Sinkevičius [„Lietuvos Respublikos Seimo biudžetinė kompetencija Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje“, 2002, 31 (23)].

Jau buvo paminėtas D. Vasarienės ir V. Toločko įdirbis, tiriant atsiskaitymų negrynaisiais pinigais institutą.

Bendruosius mokesčių teisės klausimus tyrė A. Bertulis [2002, 27 (19)], J. Tušaitė [2003, 48 (40)], M. Dovidauskas ir R. Norkus [2006, 2 (80)], jau anksčiau minėtas J. S. Ribeiro [2006, 2 (80)], G. Kuncevičius ir V. Kosmačaitė [2007, 6 (96)], M. V. Karasiova iš Voronežo universiteto Rusijoje [2008, 12 (114)], M. Radvan iš Masaryko universiteto Čekijos Respublikoje [2009, 2 (116)], E. Pučinskaitė ir R. Klišauskas [2012, 19 (2)].

H. Gabartas [2007, 9 (99); 2003, 46 (38)], J. Stūronaitė [2004, 52 (44)], E. Smalakenė [2003, 38 (30)] savo publikacijas skyrė mokesčių administravimo klausimams.

Mokestinių ginčų nagrinėjimo procesą tyrė E. Smalakenė [2001, 21 (13); 2003, 39 (31)], A. Miškinis, V. Justickis ir A. Petrovas publikavo bendrą straipsnį „Mokestinis ombudsmenas: samprata ir funkcijos“ [2002, 34 (26)].

Pridėtinės vertės mokesčio klausimus analizavo S. Milčiuvienė [„Elektros energijos tiekimo apmokestinimo pridėtinės vertės mokesčiu teisinis reglamentavimas Europos Sąjungoje“ – 2004, 58 (50)] ir E. Smalakenė [„Pridėtinės vertės mokesčio ataskaitos probleminiai aspektai“ – (2004, 51 (43))].

Įmonių pelno apmokestinimo reglamentavimą, nuolatinės buveinės apmokestinimo ypatumus nagrinėjo J. S. Ribeiro jau minėtame neeilinį skaitytojų susidomėjimą sukėlusiam straipsnyje „Pagrindiniai EBPO pavyzdinės konvencijos 5 straipsnio principai“ – 2009, 1 (115), taip pat H. Gabartas [2003, 42 (34)], I. Rotomskis [2004, 52 (44)] bei R. Debesys [2003, 46 (38); 2002, 34 (26)].

Nekilnojamojo turto apmokestinimo ypatumus – konstitucingumo problemą, įstatymų bazės pranašumus ir trūkumus, moderninimą, perspektyvas Lietuvoje, padėti Rytų ir Vidurio Europoje – tyrė V. Šulija [2005, 70 (62); 2006, 6 (84); 2009, 4 (118)].

J. Radžiukyno, J. Malinauskaitės, A. Raišučio, J. Gurevičienės publikacijose analizuoti maitų klausimai [2003, 46 (38); 2005, 67 (59); 70 (62)]. Tai pačiai problematikai

skirtas A. Sirotskio ir A. Nareikos iš Baltarusijos universiteto straipsnis [2005, 73 (65)]. „Jurisprudencijoje“ [2009, 2 (116)] publikuotas Masaryko universiteto atstovo M. Radvano straipsnis „Konstitucinio teismo ir Aukščiausiojo administracinio teismo sprendimų įtaka mokesčių institutų interpretavimui“, parašytas remiantis Čekijos aktualijomis.

Darbo teisės srityje mokslininkai „Jurisprudencijoje“ analizavo kolektyvinių darbo santykių problematiką, lanksčių darbo santykių diegimo, darbo sutarties instituto aspektus. Taip pat nagrinėti darbo teisės modernizavimo, tarptautiniai, lyginamieji atskirų institutų aspektai. Nagrinėti tam tikri socialinės apsaugos klausimai.

Daugiausiai dėmesio darbo sutarties instituto analizei skyrė T. Bagdanskis, R. Krasauskas, J. Usonis, jų plunksnai priklauso straipsniai „Darbdavio materialinės atsakomybės problemos darbo teisėje“ [2003, 40 (32)], „Darbo sutarties nutraukimo darbuotojo pareiškimu problemos Lietuvoje“ [2010, 1 (119)], „Lanksčių darbo santykių diegimo Lietuvos darbo teisėje problemos“, „Kai kurie kolektyvinio sutartinio darbo santykių teisinio reguliavimo skatinimo probleminiai aspektai“ [2011, 18 (2)], „Darbo santykių kvalifikavimo ir nelegalaus darbo nustatymo problemos Lietuvoje“ [2011, 18 (3)], „Atskirų darbo sutarčių taikymas Lietuvoje – teorinės ir praktinės problemos“ (dauguma jų anglų kalba) [2012, 19 (1)] ir kt.

Lyginamuoju aspektu darbo sutarties, žalos atlyginimo, pensijų reformos, valstybinio sektoriaus darbuotojų apmokėjimo klausimus vertino bei nagrinėjo A. Razgūnienė, P. Ravluševičius, A. Bitinas [2008, 5 (107); 2008, 8 (110); 2011, 18 (3)].

Straipsnius kolektyvinių darbo santykių klausimais publikavo I. Mačernytė-Panomariovienė [„Kolektyvinio darbuotojų atleidimo iš darbo reglamentavimas Lietuvoje“ – 2007, 10 (100)], R. Krasauskas [„Kolektyvinių derybų vaidmuo ir reikšmė sprendžiant kolektyvinius darbo ginčus: Lenkijos praktika ir perspektyvos Lietuvoje“ – 2005, 74 (66)], D. Petrylaitė [„Tarpininkavimas sprendžiant kolektyvinius darbo ginčus“ – 2003, 40 (32)], G. Dambrauskienė [„Kolektyvinių derybų principai tarptautinėje ir Lietuvos darbo teisėje“ – 2003, 40 (32)].

Publikuojamuose darbo teisės problematika straipsniuose siekiama atskleisti naujo Darbo kodekso normų specifiką, užpildyti mokslinių tyrimų darbo teisės klausimais, kurie iki tol nebuvo nagrinėti arba apskritai nesureguliuoti teisės aktais, spragas. Publikacijų „Jurisprudencijoje“ gausa išsiskiria 2002–2005 metų laikotarpis – analizuotas platus spektras darbo teisės institutų, atlikta kai kurių institutų lyginamoji analizė su kitų valstybių praktika, tiek praktiniu, tiek ir teoriniu aspektais nagrinėtos naujausios darbo teisės tendencijos.

Tam tikrus socialinės apsaugos klausimus – socialinės apsaugos sistemas, darbo laiko ir darbų saugos aktualijas, nuteistųjų socialinio draudimo ypatumus – nagrinėjo V. Petrylaitė, A. Ruzgūnienė, J. Tartilas, J. Usonis, R. Guobaitė-Kiršlienė [2008, 8 (110); 2005, 74 (66)].

„Jurisprudencijoje“ anglų kalba publikuoti užsienio kolegų straipsniai: Lenkijos Jogaailos universiteto mokslininko A. Swiatkowski [„Europos Sąjungos teisės normų Lenkijoje įgyvendinimas per kolektyvinius susitarimus“ – 2002, 25 (17)], to paties universiteto atstovo S. Kubiako [„Kolektyviniai atleidimai. Teisinio reglamentavimo Europos Sąjungoje ir Lenkijoje lyginamoji studija“ – 2002, 25 (17)], Belgijos Katalikiškojo Liu-

veno universiteto mokslininkės A. Sobkiewicz [„Europos Bendrijų sutarties 13 straipsnis: Europos Komisijos pasiūlymas dėl horizontalios įdarbinimo direktyvos“ – 2002, 25 (17)], Estijos Tartu universiteto mokslininko G. Tavits [„Estijos darbo teisės tobulinimo problemos“ – 2002, 25 (17)], Rusijos Maskvos Lomonosovo universiteto mokslininkės Ž. Gorbačiovos straipsnis rusų kalba [„Aktualios užimtumo ir įdarbinimo problemos (lyginamoji analizė)“ – 2002, 25 (17)].

Biomedicinos teisė. Teisės mokslo tyrimai biomedicinos mokslų taikymo srityje Lietuvoje pradėti palyginti neseniai, „Jurisprudencijoje“ straipsniai šia tematika pradėti spausdinti 2005 metais įsteigus bioteisės magistrantūros studijas: savo tyrimų rezultatus publikuoja šioje programoje dėstantys dėstytojai, doktorantai, taip pat kiti universiteto dėstytojai. Šiuo atžvilgiu išsiskiria 2008 metai – biomedicinos srities reglamentavimo problemoms skirtas tų metų 12-asis „Jurisprudencijos“ tomas. Nuo to laiko dažname žurnalo numeryje publikuojami šios tematikos mokslo straipsniai.

Apžvelgiant pastarųjų metų publikuotus tyrimus, galima konstatuoti, kad jie daugiausia yra susiję su sveikatos teisės teoriniais ir praktiniais klausimais. Kai kurie teoriniai sveikatos teisės klausimai keliami J. Juškevičiaus [„Principų taikymas norminant sveikatos priežiūros sritį“ – 2008, 12 (114)]; „Sutartinės ir deliktinės atsakomybės taikymas, teikiant sveikatos priežiūros paslaugas Lietuvoje ir Italijoje“ (su A. Rudzinsku) – 2008, 12 (114); „Žmogaus teisės sveikatos priežiūroje: kai kurios pastabos dėl teisės į sveikatos priežiūrą ribų“ (su J. Balsiene) – 2010, 4 (122)], I. Špokienės [„Solidarumo principo turinys ir vaidmuo sveikatos priežiūros teisinio reguliavimo srityje“ – 2010, 3 (121)], P. Čelkio ir E. Venckienės [„Teisės į sveikatos apsaugą samprata“ – 2011, 18 (1)], T. Elzbergo [„Europos Sąjungos teisės įtaka privataus sveikatos draudimo teisiniui reguliavimui“ – 2008, 12 (114)] bei L. Markausko [„Konstitucinė teisė į nemokamą gydymą: interpretavimo problemos“ – 2005, 64 (56)] straipsniuose.

Pacientų teisių ir pareigų klausimus nagrinėjo J. Kutkauskienė [2008, 12 (114)] ir I. Špokienė [2012, 19 (4)]; atsargumo principo taikymo biomedicinoje prielaidas tyrė A. Širinskienė [2008, 12 (114); 2009, 4 (118)].

Platesnio dėmesio „Jurisprudencijoje“ susilaukė vaistinių preparatų bei jų klinikiinių tyrimų reglamentavimo problematika: atskirų vaistinių preparatų kategorijų reglamentavimą nagrinėjo I. Špokienė [„Retųjų vaistų prieinamumo problema teisės į sveikatos priežiūrą kontekste“ – 2008, 12 (114)], „Homeopatijos teisinis reguliavimas Europos Sąjungoje ir Lietuvoje“ – 2011, 18, (4), „Vaistų ir maisto papildų teisinio atribojimo teoriniai ypatumai ir praktinės problemos“ – 2011, 18 (2)], jų klinikiinių tyrimų reglamentavimo problemas – civilinės atsakomybės už klinikiinių vaistinių preparatų tyrimų metu tiriamajam asmeniui padarytą žalą – analizavo K. Zamarytė [2008, 12 (114)], apie Helsinkio deklaraciją ir jos nuostatų implementavimą į Lietuvos Respublikos teisės aktus rašė J. Balsienė ir D. Maksvytienė [2008, 12 (114)], apie tarptautinės ir nacionalinės teisės vaidmenį užtikrinant veiksmingą asmenų, dalyvaujančių biomedicininiuose tyrimuose, apsaugą – G. Andrulionis ir D. Sprumont (Šveicarija) [2009, 2 (116)]. Vaikų gydymo vaistinėmis preparatais su neregistruotomis pediatriinėmis indikacijomis gydymo problematiką nagrinėjo D. Stakišaitis [2008, 12 (114)].

Žurnale publikuota diskusinių mokslo darbų, nagrinėjančių nevienareikšmiškai vertinamas medicinos praktikas, susijusias su žmogaus gyvybės ir pradžios klausimais. Iš

jų paminėtini A. Narbekovo [„Eutanazijos terminų vartojimo bioetikoje ir teisėje problematika Lietuvoje“ – 2008, 12 (114)], E. Gruodytės [„Aborto teisinio reglamentavimo aspektai Europos Žmogaus Teisių Teismo jurisprudencijos kontekste“ – 2012, 19 (2)], G. Andrulionio [„Gyvybės iki gimimo statusas teisėje – probleminiai terminologijos aspektai“ – 2007, 3 (93)] publikuoti straipsniai.

Aplinkosaugos teisė. Tarp „Jurisprudencijoje“ publikuotųjų – straipsniai, atspindėję Lietuvoje vykdytų analitinių mokslinių ir metodologinių tyrimų aplinkosaugos teisės srityje rezultatus.

Publikacijose „Lietuvos ekologinės teisės paskirtį atspindinčių teisinių kategorijų tapatumo paieška teorijoje ir praktikoje“ ir „Lietuvos ekologinės teisės sistemos formavimasis“ [2006, 3 (81); 2007, 4 (94)] P. Selilionis, aplinkosaugos santykius reguliuojančią teisės šaką apibūdinamas anksčiau tradiciškai vartotu terminu „ekologinė teisė“, analizavo šios teisės šakos teisinės kategorijos ir praktikos tapatumo požymius bei jos sistemos formavimosi prielaidas. G. Gaidys straipsnyje „Žmogaus teisė į sveiką aplinką: šios teisės atsiradimo ir formavimosi teisinės prielaidos Europos Sąjungoje“ [2007, 3 (93)] apžvelgė teisinę literatūrą, tarptautinius ir ES teisės šaltinius, kuriuose įvairiu lygmeniu atsispindėjo žmogaus teisės į sveiką aplinką formavimosi procesas savarakiškos teisės šakos – aplinkos arba aplinkosaugos teisės – sistemoje.

Keturis mokslinius straipsnius, atspindėjusius aplinkosaugos teisės įgyvendinimo atskirų teorinių ir praktinių problemų tyrimo rezultatus, paskelbė L. Meškys. Viename jų [2006, 3 (81)] autorius analizavo vieno iš svarbiausių ES aplinkos teisės principų „teršėjas moka“ įgyvendinimą, siekiant riboti aplinkos taršą ir užtikrinti jos apsaugą, Lietuvos teisėkūroje ir praktikoje. Tas pats autorius, vadovaudamasis ES „griežtos atsakomybės“ taikymo principu už aplinkosaugos pažeidimus, ėmėsi šio principo įtvirtinimo Lietuvos teisėje ir jo taikymo veiksmingumo problemų [2006, 9 (87); 2008, 3 (105)], analizavo aplinkosaugos priemonių – aplinkosauginės informacijos ir aplinkosaugos teisės pažeidimų viešo skelbimo sampratą, tyrė šių priemonių reikšmę siekiant visuomenės darnaus vystymosi tikslų [2008, 10 (112)].

E. Monkevičiaus straipsnyje „Aplinkosaugos santykių teisinio reguliavimo problemos“ [2008, 10 (112)] pirmą kartą pateikiama susisteminta aplinkosaugos santykių teisinio reguliavimo esmės, objekto, ypatumų ir visuomeninės reikšmės analizė, apibūdinami aplinkosaugos teisės metodai, principai, skiriamieji bruožai ir funkciniai ryšiai su kitomis tradicinėmis teisės šakomis, taip pat ES ir Lietuvos aplinkos politikos principų integravimo į šią teisės šaką problemos. Anglų kalba paskelbtoje publikacijoje „Aplinkosaugos teisinės problemos globalizacijos sąlygomis“ [2010, 1 (119)] autorius apibūdina globalizacijos procesų įtaką aplinkai ir visuomenei, nagrinėja kai kurias klimato kaitos ribojimo bei aplinkos taršos integruotos prevencijos ir kontrolės teisinio reguliavimo problemas.

Pažymėtina taip pat S. Klumbytės publikacija, pateikianti lyginamąją 1974 ir 1992 metų konvencijų dėl Baltijos jūros baseino jūrinės aplinkos apsaugos analizę [2007, 4 (94)], taip pat mokslininko iš Australijos M. Raffo straipsnis anglų kalba „Aplinkosaugos reikšmė nuosavybės teisėje“ [2008, 6 (108)].

Aplinkosaugos valdymo klausimais tyrimus publikavo P. Selilionis [2007, 4 (94)], R. Inčerauskaitė [2007, 6 (96)], E. Monkevičius [2008, 10 (112)].

Baudžiamoji teisė. Straipsnių baudžiamosios teisės klausimais „Jurisprudencijoje“ publikuota apie 130.

Baudžiamųjų įstatymų galiojimo laike ir erdvėje probleminiai aspektai „Jurisprudencijoje“ nagrinėti atitinkamai E. Bieliūno ir V. Piesliako [2003, 45 (37); 2004, 60 (52)] bei K. Jucio [1993, 1] ir, nekart, A. Neveros [2002, 33 (25); 2003, 38 (30); 2006, 1 (79); 2008, 11 (113)]. Baudžiamąją atsakomybę šalinančios aplinkybės ir su jų taikymu susijusios problemos buvo L. Pakštaičio [2001, 23 (15)] ir ypač P. Kujalio [2002, 34 (26); 2003, 45 (37); 2004, 60 (52); 2006, 7 (85)] mokslinio dėmesio akiratyje.

Aktualioms organizuoto nusikalstamumo ir jo teisinio vertinimo problemoms daugiau nei dešimtmetį paskyrė A. Gutauskas. Jo plunksnai priklauso „Jurisprudencijoje“ publikuoti straipsniai „Organizuotas nusikalstamumas ir jo teisinio apibrėžimo problema“ [1999, 13 (5)], „Baudžiamosios teisinės kovos su organizuotu nusikalstamumu priemonės kitų valstybių įstatymuose“ [2000, 17 (9)], „Organizuota grupė kaip organizuoto nusikalstamumo forma ir jos baudžiamasis teisinis vertinimas“ [2003, 41 (33)], „Organizuoto nusikalstamumo baudžiamasis teisinis vertinimas pagal naują Baudžiamąjį kodeksą“ [2003, 45 (37)], „Organizuotas nusikalstamumas Lietuvoje: faktinė padėtis ir teisėsaugos institucijų praktika“ [2003, 49 (41)], „Asmenų, susijusių su organizuotomis nusikalstamomis grupuotėmis, atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės ypatumai“ [2004, 60 (52)], straipsnis anglų kalba „Ekonominė krizė ir organizuotas nusikalstamumas Lietuvoje“ [2011, 18 (1)]. Tas pats autorius tyrė ir kitus bendrininkavimo klausimus [2006, 7 (85)], straipsniais šia problematika jam talkino J. Kačerauskas [2004, 53 (45)].

Baudžiamosios politikos Lietuvoje problemoms „Jurisprudencijoje“ skirti V. Piesliako straipsniai – apie baudžiamąją politiką po 1990 metų ir jos tendencijas [1999, 13 (5)], apie šalies Baudžiamąjį kodeksą ir naujos baudžiamosios politikos teisinius pagrindus [2003, 45 (37)]. Kai kuriuos šios problematikos niuansus tyrė taip pat J. Kačerauskas [2004, 57 (49)], G. Šulija [2004, 52 (44)], O. Fedosiukas [2012, 19 (3)]. V. Piesliakas kaip nusikalstamos veikos teisinį padarinį nagrinėjo ir baudžiamąją atsakomybę [2007, 8 (98)], tyrė dvigubos atsakomybės problemą [2001, 23 (15)]. L. Pakštaitis domėjosi nepilnamečių baudžiamosios atsakomybės reglamentavimu bei taikymu [2007, 8 (98)], O. Fedosiukas – baudžiamąją atsakomybę kaip kraštutinę priemonę [2012, 19 (2)]. A. Gumuliauskas, V. Piesliakas, T. Girdenis nagrinėjo įvairius baismės skyrimo aspektus [2004, 61 (53); 2008, 11 (113)], A. Baranskaitė, taip pat I. Vitkutė-Zvezdinienė ir J. Prapiestis – atleidimą nuo baudžiamosios atsakomybės [2003, 45 (37); 2006, 7 (85); 2007, 8 (98); 2008, 11 (113)].

Nemažo tyrėjų susidomėjimo susilaukė turto konfiskavimas: apie jo teisinės prigimties problemas bei santykį su nusikalstama veika padarytos žalos atlyginimu rašė R. Paužaitė [2007, 8 (98); 2008, 11(113)], neteisėtu būdu gautų pajamų konfiskavimo Lietuvos baudžiamojoje teisėje efektyvumo problemas tyrė V. Piesliakas [2011, 18 (2)].

Pažymėtini taip pat V. Piesliako straipsniai apie nusikalstamos veikos sudėties požymius [1995, 4; 2006, 7 (85)], S. Bikelio – kaltės klausimais [2004 60 (52); 2006, 7 (85); 2007, 8 (98); 2008, 11 (113)]; tyčinės ir neatsargios kaltės atribojimo nusikaltimeuose žmogaus gyvybei ir sveikatai klausimu rašė E. Riaubaitė [2008, 11 (113)]. Mokslininkų – V. Piesliako, A. Neveros, T. Girdenio – susidomėjimo sulaukė nusikals-

tamų veikų daugeto problematika [1996, 5; 2003, 45 (37); 2006, 7 (85); 2007, 8 (98)], D. Prankos – nusikalstamos veikos stadijos [2008, 11 (113)].

Išskirtiniu aktualumu pasižymi V. Šulijos, G. Šulijos, I. Ligeikaitės, R. Drakšo, J. Prapiesčio, A. Baranskaitės indėlis į juridinių asmenų baudžiamosios atsakomybės problematiką [2003, 41 (33); 45 (37); 2010, 4 (122); 2011, 18 (4); 2012, 19 (1)], diskutuojamą, išsakant skirtingas nuomones, daugelio autorių.

Itin aktyviai „Jurisprudencijoje“ analizuotos baudžiamosios teisės specialiosios dalies problemos.

Daug publikacijų susilaukė nusikaltimai elektroninių duomenų ir informacinių sistemų saugumui. Tai R. Petrausko ir D. Štitalio straipsnis „Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas nusikaltimų elektroninėje erdvėje konvencijos kontekste“ [2002, 24 (16)], D. Štitalio „Kai kurie neteisėtos prieigos prie kompiuterinės informacijos kriminalizavimo aspektai“ [2003, 47 (39)], D. Sauliūno „Elektroninių nusikaltimų reglamentavimas Lietuvoje: reguliavimo tobulinimas ir teisinės spragos lyginant su konvencija dėl elektroninių nusikaltimų“ (anglų kalba) [2010, 4 (122)]. O. Fedosiukas tyrė prekybos žmonėmis problemas [2003, 45 (37); 2007, 8 (98)]. Neprarado aktualumo turtiniai nusikaltimai ir jų vertinimo teisinės problemos, kuriomis didelį susidomėjimą parodė jau minėtas O. Fedosiukas – „Turto prievartavimo atribojimo problemos“ [1997, 6], „Nuosavybė ir turtas Civiliniame ir Baudžiamajame kodeksuose“ [2002, 28(20)], „Turtinė naudakaipnusikalstamos veikos dalykas: sisteminė normų analizė“ [2004, 60 (52)] ir kt.

Nusikaltimus ir baudžiamuosius nusižengimus valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams tyrė L. Pakštaitis [2003, 45 (37); 2004, 60 (52); 2006, 7 (85)], E. Gruodytė [2006, 7 (85); 2007, 1 (91)], T. Girdenis (2006, 7 (85)); nusikaltimus ir baudžiamuosius nusižengimus, susijusius su disponavimu narkotinėmis ar psichotropinėmis, nuodingosiomis ar stipriai veikiančiomis medžiagomis – J. S. Pečkaitis [1998, 10 (2); 2003, 45 (37)], E. Gruodytė [2002, 29 (21); 2003, 42 (34); 2010, 4 (122)], su psichine prievarta – O. Fedosiukas [2001, 21 (13)], R. Marcinauskaitė [2008, 11 (113)]. Nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų finansų sistemai studijoms skirtus darbus publikavo M. Greičius [2003, 45 (37)], D. Ušinskaitė [2004, 60 (52)], A. Gutauskas [2007, 8 (98)], V. Piesliakas [2007, 8 (98); 2008, 11(113)], pastarasis straipsnis parašytas kartu su V. Dvilaičiu), dokumentų klastojimui – E. Sinkevičius ir A. Tamašauskienė [2003, 45 (37); 2004, 60 (52)].

I. Truncienė (Zdanavičiūtė) tyrė baudžiamosios atsakomybės už transporto eismo saugumo taisyklių pažeidimus problemas [2003, 45 (37); 2004, 53 (45)], K. Grinevičiūtė – už nusikaltimus vaikui ir šeimai [2007, 8 (98); 2008, 11 (113)].

Nemažai dėmesio skirta tarptautinei baudžiamajai teisei, kurioje, analizuodamas tarptautinių nusikaltimų problematiką, aktyviai reiškėsi J. Žilinskas [1998, 9 (1); 2001, 19(11); 2001, 23 (15); 2006, 2 (80); 2009, 4 (118)]. Kur kas platesnis autorių ratas – A. Nevera, J. Žilinskas, A. Čepas – „Jurisprudencijoje“ rašė asmenų išdavimo klausimu [1999, 14 (6); 2002, 34 (26); 2004, 60 (52)].

Savo darbus baudžiamosios teisės klausimais „Jurisprudencijoje“ paskelbė užsienio – Latvijos, Estijos, Vokietijos, Austrijos – autoriai, pagrindinį dėmesį skyrę Lie-

tuvos Baudžiamojo kodekso nuostatų analizei [1998, 9 (1)], Baltijos šalių baudžiamajai teisei [1998, 10 (2)], taip pat nusikaltimų ir administracinių teisės pažeidimų bei nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų atribojimo problemoms [1998, 10 (2); 1999, 12 (4)]; alternatyvių baudžiamosios atsakomybės formų taikymo naujovėms [2006, 7 (85)]. Pabėgėlių atsakomybės klausimams straipsnį „Pabėgėlių teisė ar baudžiamoji teisė: kaltinimas, sulaikymas ir prieglobsčio prašytojo kriminalizavimas“ paskyrė P. Kathrani iš Didžiosios Britanijos [2011, 18 (4)].

Baudžiamojo proceso teisė. Per 100 straipsnių „Jurisprudencijoje“ publikuota baudžiamojo proceso tematika. Tarp produktyviausių autorių pažymėtini R. Ažubalytė, R. Jurka, P. Ancelis.

Pirmosiose baudžiamajam procesui skirtose publikacijose mokslo darbuose buvo diskutuojama galiojančio baudžiamojo proceso įstatymo atitiktis realijoms, siūlymai tobulinti proceso santykius reguliuojančias teisės normas bei tų siūlymų mokslinis vertinimas. Paminėtinos E. Palskio baudžiamojo proceso principų sistemos bei baudžiamojo proceso teisės raidos pirmaisiais nepriklausomybės metais išvalgos [„Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso įstatymų raida 1990–1994 metais“, 1995, 4], taip pat jau minėta S. Kuklianskio ir A. Žurausko publikacija, skirta procedūrų tobulinimo analizei [1993, 1]. Iš esmės keičiantis požiūriui į žmogaus teises, dėmesio susilaukė laikinas sulaikymas kaip asmens teisę į laisvę ribojanti procesinė prievartos priemonė – jo reglamentavimo ir taikymo aspektus nagrinėjo A. Žurauskas, R. Burda, E. Latauskienė, S. Matulienė [1993, 1; 2001, 23 (15); 2004, 52 (44)].

Šalia mokslinės diskusijos, kurios objektu iš esmės buvo rengiamo ir 2002 metais priimto naujo Baudžiamojo proceso kodekso koncepcija arba atskiri jo institutai, buvo atliekami (ir yra tęsiami) kryptingi tyrimai, atsispindėję „Jurisprudencijoje“. Moksliniuose R. Ažubalytės, R. Jurkos ir kitų tyrėjų straipsniuose buvo nagrinėti legalumo ir tikslingumo, nuo nusikalstamos veikos nukentėjusiojo teisė kreiptis į teismą, proceso per įmanomai trumpiausią laiką teisės principai [2001, 12 (13); 2010, 1 (119); 4 (122)].

Pirmos publikacijos, susijusios su proceso dalyvių padėtimi baudžiamajame procese, buvo skirtos įtariamojo (kaltinamojo) teisių ir jų realizavimo garantijų analizei: L. Štarienė daug dėmesio skyrė jo teisei į tinkamą teismą [2009, 3 (117)]; M. Gušauskienė tyrimus skyrė teisei į gynybą ikiteisminio tyrimo metu [2005, 67 (59); 2008, 6 (108)]. Įtariamųjų (kaltinamųjų) su psichikos ir/ar fiziniais trūkumais procesinę padėtį plačiai analizavo J. Zajančauskienė (Kanapeckaitė) [2003, 38 (30); 47 (39); 2005, 75 (67); 77 (69); 2010, 1 (119); 4 (122)]. Įtariamojo (kaltinamojo) teisių užtikrinimo kontekste yra svarbūs E. Losio ir A. Panomariovo tyrinėjimai, susiję su proporcingu procesinės prievartos taikymu [2008, 6 (108); 2010, 2 (120)], taip pat S. Gečėnienės ir E. Rimšelio nagrinėti kardomųjų priemonių klausimai [2002, 26 (18); 2005, 75 (67)].

Ne mažiau svarbi tyrimų kryptis yra nukentėjusiojo procesinis statusas, kaip prielaida įgyvendinti jo teisei į teisminę gynybą bei į žalos atlyginimą. P. Ancelio, S. Juzukonio, S. Kuklianskio darbuose analizuojami nukentėjusiojo statuso pagrindai, keliami probleminiai nusikaltimo aukos teisių įgyvendinimo aspektai [2000, 15 (7); 2001, 19 (11); 2002, 35 (27); 2003, 49 (41)], R. Ažubalytė nagrinėja atskirus nukentėjusiojo teisių ir teisėtų interesų įgyvendinimo aspektus, nukentėjusiojo teisėtų interesų ir teisių

realizavimą baigiant ikiteisminį tyrimą [2005, 70 (62); 2010, 4 (122)]. P. Ancelis aktyviai, analizuodamas tiek reglamentavimo spragas, tiek nukentėjusiojo realias galimybes pasinaudoti teise gauti kompensaciją ar nemokama teisine pagalba, tiria naujus institutus, turinčius padėti įgyvendinti nukentėjusiojo teises [2000, 15 (7); 2003, 49 (41)], R. Uscila mėgina įvertinti nusikaltimo aukų socialinės ir teisinės apsaugos Lietuvoje padėtį [2004, 59 (51)].

Nusikalstama veika padarytos žalos atlyginimo problematika buvo nagrinėta A. Rudzinsko [1999, 12 (4); 2001, 21 (13); 2005, 70 (62)], taip pat J. Vasiliausko, S. Juzukonio, J. Zajančkauskienės, M. Gavrilovienės, J. Nadeikos publikacijose [1997, 7–8; 2000, 17 (9); 2002, 24 (16); 2006, 6 (84); 2011, 18 (3)].

Skaitlingos R. Jurkos publikacijos [2003, 49 (41); 2004, 51 (43); 2005, 75 (67); 2006, 1 (79); 2009, 1 (115); 2009, 3 (117), 2010, 3 (121)] yra reikšmingos moksliai pagrindžiant liudytojo statusą.

Su asmens teisėmis taip pat susiję A. Panomariovo vykdomi viešai neskelbiamos informacijos baudžiamajame procese tyrimai [2000, 17 (9); 2001, 23 (15); 2002, 29 (21)].

Viena pagrindinių baudžiamojo proceso mokslo sričių yra įrodymų teorija. Savo požiūrį į įrodymų sampratą „Jurisprudencijos“ puslapiuose pristatė K. Stungys [2000, 16 (8)], įrodymų samprata buvo A. Cinino [2001, 23 (15)] ir U. Arlauskaitės tyrimų objektu [2006, 11 (89); 2007, 4 (94)]. A. Panomariovas analizavo tiesos, kaip įrodinėjimo tikslo, paieškos priemones [2005, 75 (67); 2011, 18 (2)], J. Rinkevičius pasisakė dėl įrodymų rinkimo būdų [1998, 10 (2)], P. Ancelis, E. Šapalaitė aptarė įrodinėjimo ypatumus ikiteisminio tyrimo metu [2003, 49 (41); 2006, 11 (89)], P. Ancelis ir D. Grigolovičienė [2004, 61 (53); 2004, 63 (55); 2005, 70 (62); 2008, 6 (108)] diskutavo ikiteisminio tyrimo modeliavimo klausimais.

Su įrodymų teorija sietina ir M. Gušauskienės publikacija, skirta ikiteisminio tyrimo teisėjo institutui [2004, 57 (49)].

„Jurisprudencijoje“ nemažai dėmesio skirta ikiteisminio tyrimo tobulinimo klausimams. Be jau minėtų P. Ancelio publikacijų, atskiri ikiteisminio tyrimo probleminiai klausimai yra nagrinėjami R. Burdos, J. Juškevičiūtės, E. Latauskienės, A. Kliunkos, S. Kukliansko, S. Matulienės, Ž. Mišeikio, A. Panomariovo, L. Pakštaičio, E. Šapalaitės ir kitų [1999, 12 (4); 2003, 43 (35); 2001, 23(15); 2003, 49 (11); 2004, 59 (51); 2005, 67 (59); 2005, 75 (67); 2005, 76 (68); 2006, 1 (79); 2006, 11 (89); 2007, 3 (93)]. Tuo tarpu teismo proceso mokslinė analizė akivaizdžiai stokoja dėmesio: „Jurisprudencijoje“ tėra publikuota vos keletas tyrimų, skirtų teisingumo vykdymui. Pirmiausia tai R. Jurkos ir E. Rimšelio darbas „Baudžiamojo proceso optimizavimas: rašytinio proceso prielaidos ir galimybės“ [2012, 19 (2)]. E. Rimšelio tyrimų objektu yra taip pat esminių baudžiamojo proceso pažeidimų institutas, kaip atitinkamo skundo bei atitinkamo aukštesnės instancijos teismo sprendimo pagrindas [2005, 67 (59); 2006, 6 (84); 2008, 6 (108)]. I. Randa-kevičienė yra išanalizavusi baudžiamųjų bylų atnaujinimo institutą [2007, 3 (93); 2008, 1 (91); 2008, 6 (108)].

Paminėtini tyrimai, skirti baudžiamojo proceso diferenciacijai, kaip vienai šiuolaikinio baudžiamojo proceso raidos tendencijai. Daugelį metų R. Ažubalytės tyrimų tiks-

las yra alternatyvių teisminiam nagrinėjimui ir apkaltinamojo nuosprendžio priėmimui baudžiamojo konflikto sprendimo būdų analizė [2001, 12 (13); 2003, 38 (30); 2003, 39 (31); 2003, 41 (33); 2006, 1 (79); 2006, 6 (84); 2008, 6 (108)]. R. Jurgaitis analizuoja supaprastinto baudžiamojo proceso pagrindus ir jo formas – pagreintą procesą ir baudžiamąjį įsakymą [2002, 29 (21); 2003, 38 (30); 2005, 75 (67); 2008, 6 (108)]. Priverčiamųjų medicinos priemonių taikymo proceso problematiką gvildena J. Zajančauskienė [2006, 10 (88)].

Baudžiamojo proceso optimizavimo galima siekti įvairiomis kryptimis – tarp jų ir diegiant naujas technologijas. Būtent tai – techninių priemonių panaudojimą tiriant nusikaltimus, duomenų perdavimo elektroninių ryšių tinklais galimybes ir kt. – „Jurisprudencijos“ publikacijose analizuoja L. Belevičius [2002, 29 (21); 2004, 59 (51); 2007, 10 (100); 2008, 6 (108)].

Nauja baudžiamojo proceso tyrimuose – baudžiamojo proceso teisės konstitucionalizacijos, internacionalizacijos-europeizacijos tyrimai, nors Europos Tarybos, Jungtinių Tautų dokumentų turinys, EŽTT praktika kol kas plačiau analizuojami tik atskirų baudžiamojo proceso klausimų kontekste [R. Ažubalytė, 2010, 1 (119); 2012, 19 (7)]. Ne itin aktyviai reaguojama ir į Europos teisės įtaką baudžiamajam procesui [R. Jurka, 2011, 18 (1)]. Reikšmingesni baudžiamojo proceso europeizacijos procese tampa lyginamieji tyrimai [A. Panomariovas, R. Ramanauskas, 2003, 49 (41)], gan ženkliai papildomi „Jurisprudencijoje“ publikuojamais atitinkamais užsienio šalių mokslininkų straipsniais – N. Fočenkova iš Kaliningrado universiteto (Rusija), I. Mitgutscho iš Linco Johano Keplerio universiteto (Austrija), H. Kosoneno ir M. Tolvaneno iš Rytų Suomijos universiteto (Suomija), M. Frystako iš Masaryko universiteto (Čekija) [2005, 76 (68); 2006, 7 (85); 2010, 2 (120); 3 (121)].

Kriminologija. Kriminologinės nusikalstamumo charakteristikos, visuomenės saugumo, nusikalstamumo prevencijos, viktimologijos, kriminologinės statistikos, deviacijų ir kitais kriminologijai aktualiais klausimais „Jurisprudencijoje“ per dvidešimtį metų buvo publikuota daugiau nei 90 straipsnių lietuvių, anglų, rusų bei vokiečių kalbomis. Straipsnius rengė tiek Mykolo Romerio universiteto kriminologai, tiek kitų Lietuvos institucijų bei užsienio mokslininkai ir praktikai. Produktiviausi autoriai – G. Babachinaitė, publikavusi 13 straipsnių, ir A. Kiškis – 11.

G. Babachinaitė savo publikacijose analizavo žmogaus teisių padėtį nusikalstamumo prevencijoje bei socialinių pokyčių įtaką nusikalstamumui [1996, 5; 2000, 15 (7)]. Kriminalinės subkultūros sampratą bei poveikį pakartotiniam nusikalstamumui tyrė A. Petkus [2001, 20 (12)]. Domėtasi šiuolaikinio registruoto nusikalstamumo bruožais: detaliau nagrinėtas smurtas šeimoje [B. Palavinskienė – 2001, 20 (12)], nepilnamečių smurtinio bei recidyvinio nusikalstamumo kriminologinė charakteristika [G. Babachinaitė – 2002, 27(19), G. Jurgelaitienė – 2001, 20 (12)], analizuoti kriminalinės viktimizacijos padariniai [G. Babachinaitė „Saugumo jausmo ir nusikaltimų baimės raida Lietuvoje“ – 2006, 1 (79)].

Publikacijose daug dėmesio skiriama Lietuvos viktimologijos mokslo vystymui: G. Babachinaitė analizavo teisėjų ir prokurorų darbo viktimologinio tyrimo Lietuvoje duomenis [2001, 20 (12)], atliko kriminologinę registruotų viktimologinių duomenų

apie kriminalinę viktimizaciją analizę [2011, 18 (3)], R. Uscila analizavo pagyvenusių žmonių kaimuose ir vienkiemiuose viktimizaciją [2005, 70 (62)], pagalbos nusikaltimų aukoms būklę mūsų valstybėje [2004, 59 (51)], tyrė aukos ir nusikaltėlio inversiją [2003, 47 (39)].

Atlikdami mokslinius tyrimus, kriminologai „Jurisprudencijos“ puslapiuose nagrinėjo registruoto ir latentinio nusikalstamumo santykį [T. Rudzkiš – 2008, 4 (106); A. Kiškis – 2008, 11 (113)], duomenų apie nusikalstamumą patikimumo problemas bei metodus, galinčius padėti įveikti nusikalstamumo statistinių rodiklių patikimumo iššūkius [V. Justickis, R. Uscila, A. Kiškis „Dviejų spindulių modelis registruoto nusikalstamumo statistikos ir viktimologinių tyrimų duomenų integravimui“ (anglų kalba) – 2012, 19 (2)].

Spartūs socialiniai pokyčiai lėmė ir aktualių straipsnių, kuriuose analizuojama šiuolaikinės nusikalstamumo sampratos problema, rengimą [J. Galinaitytė, T. Rudzkiš – 2005, 70 (62)], pagrindžiama kriminologijos mokslo svarba šiuolaikinėse teisės studijose [A. Kiškis „Naujieji teisininkai – chirurgai be anatomijos ir fiziologijos žinių“ – 2011, 18 (3)]. Mėginama formuoti šiuolaikinę korupcijos sampratą [A. Raudonienė – 2002, 32 (24)], terorizmo kriminologinę sampratą [A. Paukštė – 2004, 59 (51)], tirti naujųjų baudžiamųjų įstatymų įtaką nusikalstamumo registravimui bei kriminogeninei būklei Lietuvoje [A. Kiškis – 2006, 3 (81); G. Jurgelaitienė – 2004, 51 (43)].

Mokslo darbų žurnale „Jurisprudencija“ skelbti straipsniai atspindi svarbią kriminologijos mokslo įdirbio tiriant nusikalstamumo priežastingumą, darant nusikalstamumo rūšių kriminologinę analizę, nagrinėjant nusikalstamumo prevencijos teorinius bei praktinius aspektus bei vystant viktimologinius tyrimus, dalį.

Kriminalistika. Tobulėjant kriminalistinių tyrimų metodikoms, didėjant kriminalistikos galimybėms, į nusikaltimų tyrimo sferą skverbiantis tobuliausioms ir veiksmingiausioms šiuolaikinėms mokslinėms technologijoms, kriminalistikos temos gvildentos daugiau nei šimte „Jurisprudencijos“ publikacijų.

Jau pirmame universiteto mokslo darbų tome buvo spausdinamas minėtas problematis nemažo autorių kolektyvo straipsnis apie kriminalistikos vystymosi Lietuvoje perspektyvas, kuriame buvo rašoma, jog kovojant su augančiu nusikalstamumu reikalingi operatyvūs, išsamūs ir kompleksiški nusikalstamumo, kovos su juo, ypač mokslo laimėjimų taikymo kriminalistikos srityje tyrimai. Keltas moksliskai pagrįstų rekomendacijų, atspindinčių būtiną esminę kovos su nusikalstamumu sistemos pertvarką, atsižvelgiančių į išsivysčiusių šalių patirtį, kuriančių pažangią mokslinę techninę bazę, būtinumas [V. E. Kurapka, „Kriminalistikos raidos Lietuvoje tendencijos: mokslas ir praktika“ – 2000, 15 (7)].

V. E. Kurapka kartu su P. Pošiūnu tyrė kriminalistikos mokslo ir technikos panaudojimo tiriant nusikaltimus bei nagrinėjant bylas teismuose klausimus [1997, 6], kartu su H. Malevskiu – kriminalistikos mokslo raidą, vertino jo būklę ir lygį Lietuvoje, aptarinėjo veiksnius, turinčius įtakos tai būklei, bandė įvardyti kriminalistikos prioritetus ir suformuluoti jos vystymo koncepcijos metmenis [2000, 18 (10); 2004, 50 (42)]. V. E. Kurapkos, E. Latauskienės, H. Malevskio, S. Matulienės publikacijose [2001, 22 (14); 2005, 65 (57)] neliko nuošalyje ir aktualūs kriminalistikos studijų klausimai.

Nekart „Jurisprudencijoje“ buvo pristatomi lyginamieji kriminalistikos raidos aspektai [A. Barkauskas „Kriminalistinio mąstymo koncepcijos esminiai bruožai Austrijos ir Vokietijos kriminalistikoje“; Lenkijos mokslininkai G. Kopczyński, M. Szostak „Dokumento sąvoka 1997 m. Lenkijos baudžiamajame kodekse“ – 2000, 18 (10)].

„Jurisprudencijoje“ apžvelgti aktualūs kriminalistikos technikos klausimai: J. Ivanauskas ir H. Malevski pristatė naują avalynės pėdsakų ryškinimo būdą pasitelkiant elektrostatinį pėdsakų iešiklį [1994, 2]. Šio metodo taikymo būklė ir perspektyvos buvo aptartos J. Juškevičiūtės ir J. Ivanausko straipsnyje [2000, 18 (10)]. E. Vaitkevičius, H. Malevski, E. Kurapka, V. Terechovičius iš Latvijos policijos akademijos, J. S. Pečkaitis savo straipsniuose [2001, 22 (14); 2002, 29 (21); 2006, 7 (85)] pristatė tyrimus, atliktus ginklotyros srityje.

Nemenka dalis straipsnių mokslo darbuose buvo skirta specialių žinių taikymui tiriant nusikalstamas veikas. Šiame tyrime ypač didelis J. Juškevičiūtės, kuri nuolatos domėjosi specialių žinių panaudojimu teisės saugos institucijų darbe, indėlis [„Dėl „specialių žinių“ termino apibrėžimo (lyginamoji studija)“ (su H. Malevskiu) – 1997, 6; „Specialiųjų žinių panaudojimo tiriant nusikaltimus procesinių formų apžvalga“ – 1998, 9 (1); „Specialių žinių panaudojimo perspektyvos atliekant procesinius veiksmus“ – 1998, 10 (2); „Specialisto veiklos reglamentavimas Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekse“ – 2005, 75 (67); „Specialisto instituto raida Lietuvos baudžiamajame procese“ – 2005, 76 (68); „Specialiųjų žinių naudojimo formų Lietuvos baudžiamajame procese optimizavimas“ (su R. Burda) – 2006, 11 (89)]. Specialių žinių taikymo probleminius klausimus „Jurisprudencijos“ puslapiuose analizavo ir kiti Lietuvos bei užsienio kriminalistikos mokslininkai ir praktikai – R. Burda, S. Liutkevičius, R. Jaworski (lenkų kalba), S. Radzevičius [2000, 18 (10); 2003, 43 (35); 2005, 66 (58)].

Nemaža rašyta teismo ekspertizės nūdienos aktualijų klausimais: nagrinėtos ekspertinių tarnybų reformos problemos [V. E. Kurapka, H. Malevski – 1999, 12 (4)], kriminalistinis kompiuteriniais spausdintuvais išspausdintų dokumentų tyrimas [A. Deringas, Z. Rinkevičienė, L. Sakalauskas – 1997, 7–8], nusikaltimų, susijusių su interneto panaudojimu, kompiuteriniai tyrimai [V. Kligys, L. Morkūnaitė, V. Vaitiekūnas – 1999, 14 (6), aplinkos objektų magnetinių savybių tyrimas atskleidžiant nusikaltimus (R. Naktinis – 1999, 14 (6))].

Bendruosius teismo ekspertizės klausimus analizavo G. Juodkaitė–Granskienė [1999, 11(3); 2001, 22 (14)], V. E. Kurapka, H. Malevski, E. Kažemikaitienė (Bilevičiūtė) [2007, 11(102)]. A. Žalkauskienė su kolegomis J. Ignatjeva, J. Masiulienė, H. Nedveckiu, V. Žalkausku, H. Malevskiu, R. Tamošiūnaite gvildeno aktualius rašysenos ekspertizės klausimus [1997, 6; 1999, 11(3); 2000, 18 (10); 2001, 22 (14); 2005, 66 (58)], autorių iš Lenkijos ir Latvijos – R. Jaworski, W. Kędzierski, M. Kulicki, U. Mikelsons – straipsniuose buvo pristatomi tyrimų poligrafu reglamentavimo ir taikymo klausimai [2001, 22 (14)], R. Ryngevič, A. Galkauskienė, J. Juškevičiūtė, B. Šalna, J. Kamarauskas tyrė kriminalistinės lingvistinės ekspertizės problemas, anoniminio autoriaus lyties nustatymo, nematomų kraujo pėdsakų tyrimo galimybes, asmens atpažinimo iš balso problemas ir perspektyvas [2003, 38 (30); 43 (35); 2005, 66 (58); 2006, 11 (89); 2007, 11 (101)].

„Jurisprudencijoje“ buvo pristatoma Lietuvos ir užsienio autorių tyrimai teismo ekspertizės teorijos ir eksperto veiklos reglamentavimo klausimais: T. Tomaszewski

„Pagrindinės eksperto teisės ir pareigos Lenkijos baudžiamajame procese“, M. Bojarski „Baudžiamosios ir administracinės eksperto atsakomybės problemos“, J. Rinkevičius, G. Juodkaitė-Granskienė „Apie galimus teismo ekspertizės reglamentavimo būdus“, D. Talalienė „Teismo ekspertizės išvadų formulavimo praktika ir problemos“, W. Kędzierski „Privatūs ekspertai Lenkijoje“ [2000, 18 (10)]; T. V. Averjanova „Šiuolaikinė teismo ekspertizės būklė ir raidos perspektyvos“, R. Cieśla „Vaizdinė medžiaga kaip ekspertizės sudedamoji dalis“, M. Gawkowski „Asmenų, naudojančių tos pačios rūšies kosmetiką, odorologinės identifikacijos galimybių tyrimas“, P. Girdwoyń „Eksperto išvados įvertinimas. Kriminalistiniai ir procesiniai aspektai“, M. Hecker „Vokietijos Aukščiausiojo Federalinio Teismo mokslinių ekspertizių reikalavimai“ [2001, 22 (14)].

Kriminalistikos taktikos klausimais paminėtinas S. Kuklianskio straipsnis „Teorinės tardymo situacijų problemos“ [1996, 5], A. Barkausko kriminalistinių versijų klasifikacijos problemų tyrimai [1997, 7–8; 2005, 65 (57)], S. Kuklianskis ir R. Burda atskleidė procesinius ir kriminalistinius patikrinimo aspektus [1999, 12 (4)], R. Burda ir S. Matulienė – pavyzdžių lyginamajam tyrimui paėmimo gnoseologinius ir taktikos klausimus [2001, 22 (14)]. Teisiniais ir kriminalistiniais asmens sulaikymo aspektais, procesinių veiksmų atlikimo taktinių būdų sistema, kontroliuojamo gabenimo klausimais domėjosi R. Burda, E. Latauskienė, S. Matulienė, R. Krikščiūnas [2001, 23 (15); 2004, 52 (44); 2005, 65 (57); 2006, 1 (79)].

Įvykio vietos institutui kriminalistikos moksle, teoriniams įvykio vietos apžiūros ir tyrimo klausimams bei praktinių problemų apžvalgai daug dėmesio savo publikacijose skyrė H. Malevski [1995, 4; 1998, 9 (1); 10 (2); 2006, 1 (79)].

Nemažai tyrimų atlikta kriminalistikos metodikos tematika. Bendruosius metodikos klausimus analizavo S. Matulienė ir R. Krikščiūnas [2002, 29 (21); 2005, 65 (57); 2011, 18(1)], R. Burda nagrinėjo privedimo prie bankroto kriminalistinio tyrimo modelį, taip pat ekonominių nusikaltimų tyrimo aspektus [1998, 9 (1); 1999, 12 (4); 2005, 65 (57)], E. Latauskienės susidomėjimo susilaukė nusikaltimų, susijusių su neteisėta narkotinių medžiagų apyvarta, tyrimo aktualūs klausimai [2001, 22 (14); 2003, 43 (35); 2012, 19 (1)], J. Juškevičiūtės vienu iš tyrimo objektų buvo netradicinis nusikaltimų tyrimo metodas – nusikaltėlio profilio sudarymas [2003, 43 (35)], G. Štatiėnės ir E. Lipnicko tyrimų kryptis – korupcinio pobūdžio veikos [2005, 65 (57); 67 (59)], E. Bilevičiūtė ir L. Novikovienė gvildeno informacinių technologijų tyrimų panaudojimą tiriant nusikaltimų elektroninių duomenų ir informacinių sistemų saugumui klausimus [2010, 1(119)].

„Jurisprudencijoje“ taip pat pristatytos kriminalistikos panaudojimo civiliniame procese galimybės, kriminalistikos mokslo rekomendacijų tikslingumas bei reikalingumas civiliniame procese ypač plačiai nagrinėtas R. Krikščiūno [2001, 22 (14); 2002, 33 (25); 2003, 43 (35); 2003, 66 (58)]. L. Novikovienės tyrimų objektu ne kartą buvo kriminalistinė profilaktika: autorė tyrė kriminalistinės profilaktikos vietą kriminalistikos mokslo sistemoje, pateikė išsamią šios profilaktikos rūšių klasifikaciją ir prognozavo jos mokslinio nagrinėjimo perspektyvą [2001, 22 (14); 2005, 65 (57); 67 (59); 2006, 4 (82); 2008, 4 (106)]. Kriminalistinės informatikos sampratą, jos teorinius mokslinius pagrindus bei kriminalistinės registracijos sistemą Lietuvoje „Jurisprudencijos“ puslapiuose pristatė E. Kažemikaitienė [2001, 22 (14); 2003, 43 (35)].

Tarptautinė teisė. Dėmesys tarptautinės viešosios teisės problematikai rodytas nuo pirmųjų „Jurisprudencijos“ numerių.

Joje pasirodė pirmosios Lietuvoje tarptautinės jūrų teisės publikacijos, nagrinėjančios jūrų erdvių sampratų, režimo bei jų problemų klausimus, itin aktualius Lietuvai kaip atsikuriančiai jūrinei valstybei. Autoritetingiausias šių problemų specialistas, publikavęs straipsnius „Teritorinės jūros problemos“, „Išskirtinės ekonominės zonos genezė“, „Kontinentinio šelfo sąvokos problema“, „Baudžiamoji jurisdikcija valstybės vidaus vandenyse“, „Atviroji jūra: sąvoka ir laisvės“, „Naujos Arkties tarptautinio teisinio reguliavimo tendencijos“ [1997, 6; 7–8; 1998, 9 (1); 1999, 13 (5); 2009, 3 (117)], buvo S. Katuoka. „Jurisprudencijoje“ publikuoti ir kiti svarbūs jo (kai kurie – su bendraautorais) moksliniai tyrimai taikos ir saugumo teisės, žmogaus teisių teisės ir kitais klausimais [2006, 10 (88); 2010, 3 (121) su A. Čepinskyte; 2012, 19 (3); 2012, 19 (4) su M. Dailidaite].

„Jurisprudencijos“ puslapiuose, galima sakyti, susiformavo Lietuvos tarptautinės prieglobsčio teisės tyrimo tradicija, kuriai atstovauja L. Jakulevičienė ir L. Biekša, talkinami E. Samuchovaitės, nagrinėjantys įvairius prieglobsčio ir pabėgėlių teisės klausimus tarptautinės viešosios teisės ir Europos Sąjungos teisės požiūriais [2003, 44 (36); 2005, 78 (70); 2006, 4 (82); 2008, 3 (105); 2009, 1 (115); 2010, 2 (120); 2011, 18 (4); 2012, 19 (1); 2012, 19 (4)]. Pažymėtini unikalūs, europinio lygio minėtų mokslininkų tyrimai ir sukaupta šioje srityje praktinė patirtis.

J. Žilinskas „Jurisprudencijoje“ publikavo daugumą savo tarptautinės baudžiamosios teisės ir tarptautinės humanitarinės teisės problemų tyrimų [„Neigimo nusikaltimų“ atsiradimas Lietuvos baudžiamojame teisėje ir pirmieji šios normos taikymo atvejai“ (anglų kalba) – 2012, 19 (1); „Vadų atsakomybės *mens rea* elementas tarptautinėje paprotinėje teisėje ir Romos statute“ (su T. Marozu) – 2011, 18 (4); „Kononov byla ir Baltijos valstybės“ (anglų kalba) – 2011, 18 (3); „Plečiamoji genocido samprata Lietuvos Respublikos baudžiamuosiuose įstatymuose ir principas *nullum crimen sine lege*“ (anglų kalba) – 2009, 4 (118); „Privačios karinės ir saugumo kompanijos ir jų reguliavimo problemos tarptautinėje humanitarinėje teisėje“ – 2009, 3 (117); „Ginkluoto konflikto samprata tarptautinėje humanitarinėje teisėje ir jos taikymo problemos moderniuose ginkluotuose konfliktuose“ – 2008, 2 (104)].

„Jurisprudencijoje“ aktyviai savo darbus skelbė ir kiti autoriai. Žmogaus teisių teisės tyrimai atspindėti R. Valutytės [„Valstybės atsakomybė pažeidus pareigą kreiptis į Teisingumo Teismą prejudicinio sprendimo pagal Europos žmogaus teisių konvenciją“ (anglų kalba) – 2012, 19 (1)], L. Štarienės [„*Cudak v. Lithuania* ir Europos Žmogaus Teisių Teismo pozicija valstybės imuniteto doktrinos požiūriu“ (anglų kalba) – 2010, 2 (120)]; „Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 straipsnio taikymo sritis: civilinių teisių ir pareigų bei baudžiamąjį kaltinimo klausimai“ – 2005, 78 (70)], D. Vilkauskaitės-Meurice [„Religijos laisvės taikymo apimtis ir ribos tarptautinėje žmogaus teisių teisėje“ (anglų kalba) – 2011, 18 (3)]; „Arabų žmogaus teisių chartija: naujos regioninės žmogaus teisių sistemos kūrimas ar iššūkis žmogaus teisių universalumui?“ (anglų kalba) – 2010, 1 (119)] publikacijose.

Apgintus savo disertacinius tyrimus įvairiomis tarptautinės teisės temomis ir tų tyrimų rezultatus žurnale pristatė A. Paksas [„Diplomatinis imunitetas nuo valstybės civili-

nės jurisdikcijos ir jo įgyvendinimas Lietuvos Respublikoje“ – 2000, 17 (9)], E. Švilpaitė [„Valstybės teisė riboti nuosavybės teisę pagal Europos žmogaus teisių konvencijos Pirmąjį protokolą“ – 2003, 44 (36)], E. Račinskienė (Radušytė) [„Tarptautinių sutarčių sudarymas išgaliojus Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių įstatymui“ – 2001, 23 (15)], D. Sauliūnas [„Interneto domenų vardų teisinės prigimties problemos“ – 2003, 47 (39)], L. Šaltinytė [„Ar tarptautinė paprotinė teisė įtvirtina išpareigojimą *erga omnes* vykdyti baudžiamąjį persekiojimą dėl sunkių žmogaus teisių pažeidimų?“ – 2006, 1 (79)], S. Klumbytė [„1974 m. ir 1992 m. Konvencijos dėl Baltijos jūros baseino jūrinės aplinkos apsaugos lyginamoji analizė“ – 2007, 4 (94)], R. Satkauskas [„Išlygos pareiškimuose dėl Tarptautinio Teisingumo Teismo jurisdikcijos pripažinimo“ – 2011, 18 (2)] ir kiti mokslininkai.

„Jurisprudencija“ visada buvo atviras leidinys visai Lietuvos teisininkų bendruomenei, tad joje tarptautinės teisės klausimais rašė Europos Žmogaus Teisių Teismo teisėja D. Jočienė [„Pagrindinių teisių apsauga pagal Europos žmogaus teisių konvenciją ir Europos Sąjungos teisę“ – 2010, 3 (121)]; „Europos Žmogaus Teisių Teismo jurisprudencijos įtaka nacionalinei teisei bei jurisprudencijai, tobulinant žmogaus teisių apsaugą. Konvencijos ir Europos Sąjungos teisės santykis“ – 2007, 7 (97)]; dalį savo gausių tyrimų Lietuvos teisinio subjektiškumo ir sovietinės okupacijos klausimais paskelbė D. Žalimas [„SSRS okupacijos žalos atlyginimo įstatymas tarptautinės teisės normų kontekste“ – 2006, 10 (88)]; „Sovietinė agresija prie Lietuvą 1940 metais: nepagrįsti mėginimai ją pateisinti tarptautinės teisės požiūriu“ – 2003, 46 (38)]. Leidinyje taip pat surasdavo vietos aktualios diskusijos kertiniais Lietuvos Nepriklausomybės klausimais, kur savo požiūrius, taip pat susijusius ir su tarptautinės viešosios teisės problemomis, išsakė žymūs Lietuvos politikos atstovai, tarp jų ir Mykolo Romerio universiteto garbės daktaras V. Landsbergis [„Okupacijos žala prasideda nuo okupacijos, arba Paprastai apie okupacijos žalą“ – 2006, 10 (88)], taip pat A. Ažubalis [2006, 10 (88)], A. Lydeka [2007, 7 (97)].

Plėtojant Mykolo Romerio universiteto tarptautiškumą, „Jurisprudencija“ vis plačiau atsivėrė ir užsienio autoriams, kolegoms iš kitų universitetų. Šis atsivėrimas daugiausia palietė žmogaus teisių srities tyrimus – S. Kirchner (Vokietija) [2012, 19 (4)], P. Kathrani (D. Britanija) [2011, 18 (4)], F. De Santis di Nicola (Italija) [2011, 18 (1)].

Tarptautinės privatinės teisės tematika žurnale „Jurisprudencija“ buvo spausdinti du A. Gineičio straipsniai: „Laivo vėliavos kolizinio principo taikymas krovinio vežimo jūra sutartinėms prievolėms“ ir „Tiesioginis imperatyvių teisės normų taikymas“ [2002, 33 (25); 25 (17)]. Vėliau publikuoti L. Gumuliauskienės „Europos vykdomojo rašto procedūros įgyvendinimas – Lietuvos patirtis“ [2010, 4 (122)], J. Grigienės „*Forum non conventies* doktrina ir jos taikymas teismų praktikoje“ ir „Kai kurie sutartinio teisingumo ypatumai tarptautiniame civiliniame procese“ [2004, 51 (43); 2005, 67 (59)], taip pat L. Marcinkevičiaus „Tarptautinės jungtinės veiklos samprata tarptautinėje privatinėje teisėje“ [2007, 11 (101)].

Europos Sąjungos teisė. „Jurisprudencijoje“ paskelbta didžioji dalis (per 40, arba apie 57 proc.) Lietuvoje atliktų reikšmingų ES teisės tyrimų. Dauguma šių straipsnių – tai MRU mokslininkų atliktų tyrimų rezultatas. Iš jų produktyviausiai pasireiškė I. Vė-

gėlė, I. Daukšienė, P. Ravluševičius, S. Katuoka. Aktyviai skelbiant „Jurisprudencijoje“ ES teisės tyrimus dalyvavo ir kitų mokslo institucijų atstovai – D. Jočienė, P. Kūris, S. Žaltauskaitė-Žalimienė. Tarp autorių – mokslininkas iš Belgijos Gento universiteto P. Van Elswege, dviejose savo publikacijose [„Konstitucijos pakeitimo procesas Lietuvos stojimo į Europos Sąjungą perspektyvoje“ – 2003, 44 (36); „Europos Konstitucija ir jos padariniai nacionalinio suvereniteto sampratai“ – 2004, 58 (50)] analizavęs Lietuvos stojimo į ES problematiką ir su tuo susijusius būtinius Lietuvos Respublikos Konstitucijos pakeitimus bei papildymus.

„Jurisprudencijoje“ skelbtose ES teisės tyrimams skirtose publikacijose buvo analizuojami probleminiai Lietuvos stojimo į ES teisės klausimai, aptariami Europos Sąjungos teisės ypatumai, nagrinėjamas nacionalinės bei ES teisės santykis. Buvo iškelti Lietuvos teisės derinimo su Europos Sąjungos teise, ypač vidaus rinkos bei konkurencijos teisės srityse, privalumai ir trūkumai, analizuojami pažeistų teisių gynimo būdai. Praktinė publikacijų reikšmė atsiskleidžia per jų rezultatų panaudojimą praktikoje: publikacijos buvo naudingos Lietuvos teismų darbe – taikant ES teisę bei aiškinant nacionalinius teisės aktus, apibrėžiant diskrecijos laisvę (ir pareigą) kreiptis prejudicinio sprendimo į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą, advokatams – ginant valstybės institucijose ir teismuose žmogaus teises, valstybės institucijų atstovams – perkeltiant ES teisės aktus į nacionalinę teisę, aiškinantis tų teisės aktų turinį ir t. t.

Bene didžiausią dalį „Jurisprudencijoje“ skelbtų ES teisės tyrimų sudaro ES vidaus rinkos teisės analizei skirti moksliniai straipsniai. Įvairių laisvo asmenų judėjimo ir paslaugų teikimo laisvės aspektų tyrinėjimus paskelbė I. Vėgėlė [„Įmonių steigimosi teisė Europos Teisingumo Teismo sprendimuose“ – 2005, 72 (64), „Kvalifikacijų pripažinimas įgyvendinant asmenų judėjimo ir paslaugų teikimo laisves“ – 2007, 9 (99), „Laisvas advokatų judėjimas pagal Europos Bendrijos teisę“ – 2008, 3 (105)], taip pat S. Žaltauskaitė-Žalimienė [„Naujausios paslaugų teikimo laisvės tendencijos Europos Sąjungoje“ – 2005, 72 (64)], I. Daukšienė [„Priimančios valstybės narės piliečių diskriminavimo problema“ – 2007, 9 (99)]. I. Vėgėlė taip pat nagrinėjo laisvo prekių judėjimo reglamentavimo ypatumus [2007, 10 (100)].

Ypatingas dėmesys „Jurisprudencijos“ puslapiuose skirtas ES konkurencijos teisei. Kaip turinčią galią ir Lietuvoje, ją plačiai aptarė V. Bitė, R. Moisejevas, A. Novosad ir D. Švirinas, tuo reikalu anglų kalba paskelbdami nemažai straipsnių [2009, 2 (116); (2012, 19 (1)); (2012, 19 (2))], dalis jų šioje apžvalgoje jau buvo paminėta verslo teisės kontekste. Kita grupė mokslininkų – P. Ravluševičius, A. Norkūnas, F. Petrauskas, A. Gasiūnaitė – tyrinėjo įvairius kitus vidaus rinkos reguliavimo aspektus [„Europos Sąjungos vartotojų teisės įgyvendinimas nacionalinėje teisėje“ – 2005, 72 (64); „Vartotojų teisių dėl nekokybiškais produktais padarytos žalos gynimo pokyčiai Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą“ – 2006, 2 (80); „Alternatyvus ginčų sprendimas vartotojams skirtų finansinių paslaugų srityje“ (anglų kalba) – 2012, 19 (1)].

Nemaža dalis ES teisės tyrimams skirtų publikacijų „Jurisprudencijoje“ buvo skirta ES ir jos kuriamos teisės ypatybėms, nacionalinės, tarptautinės ir ES teisės santykio probleminiams aspektams, ES reformų sutartims ir jų projektams, narystės ES įtakai nacionalinei teisei. E. Jarašiūnas moksliskai pagrindė Europos Sąjungos prigimties tu-

rinį, siedamas ją su integracijos procesais [„Europos Sąjungos teisinio kvalifikavimo problemas“ – 2011, 18 (4)], analizavo narystės Europos Sąjungoje įtaką konstituciniam reguliavimui, narystės ES įtaką nacionalinei suvereniteto doktrinai [„Kokybiniai ir kiekybiniai užsienio politikos įgyvendinimo parametrai Lietuvos Respublikos Konstitucijoje“ – 2012, 19 (3)]. P. Ravluševičius ir D. Soloveičikas tyrinėjo ES teisės ypatybes santykyje su nacionaline teise [„Europos Sąjungos direktyvų perkėlimo kriterijai ir jų nevykdymo pasekmės Europos Sąjungos teisėje“ (vokiečių kalba) – 2011, 18 (3); „Tarptautinės ir Europos Sąjungos teisės santykis su Lietuvos teise“ – 2007, 2 (92); „Europos Sąjungos teisės viršenybės įgyvendinimas: teisės doktrina ir praktika“ (anglų kalba) – 2011, 18 (4); „Europos Sąjungos teisės tiesioginis veikimas ir jos taikymas – dvi skirtingos ar tapačios doktrinos dalys?“ – 2007, 4 (94)], o S. Katuoka, taip pat S. Žaltauskaitė-Žalimienė, S. Vidrinskaitė nagrinėjo valstybėms narėms ratifikuoti pateiktos Sutarties dėl Konstitucijos Europai statuso klausimus [„Sutarties dėl Konstitucijos Europai ypatybės“ – 2005, 72 (64); „Institucinė reforma pagal Sutarties dėl Europos Konstitucijos projekto nuostatas“ – 2004, 58 (50); „Europos Sąjungos Konstitucija Lietuvos konstitucinėje tikrovėje“ – 2005, 77 (69)].

„Jurisprudencijoje“ keletas autorių analizavo pagrindinių žmogaus teisių apsaugos Europos Sąjungos teisėje problemas: S. Katuoka tyrinėjo bendruosius žmogaus teisių apsaugos ES teisėje klausimus [„Europos Sąjunga ir žmogaus teisės“ – 2003, 44 (36); „Europos Sąjungos konstitucinės sutarties projektas ir žmogaus teisės“ – 2004, 58 (50)], dvi Europoje lygiagrečiai egzistuojančias žmogaus teisių apsaugos sistemas (EŽTK ir ES) ir jų santykį analizavo D. Jočienė [„Europos žmogaus teisių teismo jurisprudencijos įtaka nacionalinei teisei bei jurisprudencijai, tobulinant žmogaus teisių apsaugą. Konvencijos ir Europos Sąjungos teisės santykis“ – 2007, 7 (97)]; „Pagrindinių teisių apsauga pagal Europos žmogaus teisių konvenciją ir Europos Sąjungos teisę“ – 2010, 3 (121)] ir L. Šaltinytė [„Ar Europos Sąjungos prisijungimas prie Europos žmogaus teisių konvencijos sustiprins pagrindinių teisių apsaugą Europoje?“ – 2010, 2 (120)]; J. Balčiūnaitė ir L. Štarienė tyrė specialiuosius žmogaus teisių apsaugos ES teisėje aspektus [„Teisė į privatumą v. Europos Komisijos teisė atlikti patikrinimus pagal Reglamentą 1/2003“ – 2010, 3 (121)].

Lietuvos mokslininkai „Jurisprudencijoje“ analizavo Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (ESTT) procesą, ESTT ir tarptautinių teismų jurisdikcijų santykį. Iš šių publikacijų išskirtini P. Kūrio straipsniai, skirti ESTT reformoms [„Europos Bendrijų Teisingumo Teismo veiklos aktualijos“ – 2007, 7 (97); „Prejudicinio sprendimo procedūra Europos Bendrijų Teisingumo Teisme“ – 2006, 6 (84)], I. Vėgėlės straipsnis, skirtas prejudicinio sprendimo procedūrai [„Nacionalinių teismų teisė ir pareiga kreiptis į Europos Bendrijų Teisingumo Teismą“ – 2007, 7 (97)], I. Daukšienės ir L. Šaltinytės straipsniai, nukreipti į jurisdikcijos santykio problematiką, [„Europos Sąjungos valstybių narių tarpusavio ginčai ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisdikcija“ – 2011, 18 (4); „Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisdikcijos pripažinimas tarptautiniuose teismuose“ (anglų kalba) – 2012, 19 (2); „Europos Sąjungos jurisdikcija bendros užsienio ir saugumo politikos srityje: Lisabonos sutarties pakeitimai“ (anglų kalba) – 2010, 1 (119)]. V. Tamavičiūtė „Jurisprudencijoje“ analizavo ES teisės įgy-

vendinimo probleminius klausimus [„Valstybių narių atsakomybė privatiems asmenims dėl nacionalinių teismų veiksmais padarytos žalos“ – 2007, 7 (97)], I. Daukšienė ir S. Matijošaitytė tyrė nacionalinių parlamentų vaidmenį ES teisės aktų leidybos procese [„Nacionalinių parlamentų vaidmens pokyčiai Europos Sąjungoje įsigaliojus Lisabonos sutarčiai“ – 2012, 19 (1)].

* * *

„Jurisprudencijos“ turinys duoda pagrindą konstatuoti itin didelį joje skelbtų publikacijų įvairiapusiškumą – leidinyje skelbta medžiaga apima beveik visas teisės mokslų šakas, jame analizuojami tiek konceptualūs klausimai, tiek sprendžiamos labai konkrečios praktikos padiktuotos problemos. Daugelis paskelbtų publikacijų yra orientuotos į tam tikro laikotarpio svarbiausias teisės problemas, keliami ir nagrinėjami mokslui ir praktikai aktualūs probleminiai dalykai, kurių konstitucinės procedūros nėra itin tiksliai sureguliuotos galiojančiuose įstatymuose. Publikacijų autoriai nuolat atsiliepia į teisinio reglamentavimo Lietuvoje naujoves, daug dėmesio skiria tiems institutams, kurių Lietuvos teisėje anksčiau nebuvo arba kurių tyrinėjimai iki Nepriklausomybės atkūrimo dėl įvairių priežasčių negalėjo būti plėtojami.

Išvados

Per dvidešimtį gyvavimo metų „Jurisprudencija“ tapo pirmaujančiu mūsų valstybėje teisės krypties mokslo darbų periodiniu žurnalu, neturinčiu sau lygių pagal paskelbtų mokslinių publikacijų skaičių, ir tikru Lietuvos ir užsienio autorių teisės mokslininkų ir praktikų teisinės minties aruodu.

Disponuojami duomenys apie vartotojo nuožiūra pasirenkamų publikacijų elektroninės versijos atsisųsdinimą, realybėje neretai išreiškiami keturženkliais skaičiais, o kai kuriais atvejais pasiekiantys 5–6 tūkstančius, šiandien patvirtina „Jurisprudencijoje“ publikuojamos medžiagos populiarumą ir visuomeninį naudingumą.

Literatūra

-
Daktaro disertacijai ir habilitacijai pripažįstamų Lietuvos periodinių ir tęstinių leidinių sąrašas. <i>Lietuvos mokslo taryba. Informacinis leidinys</i>. 15. Vilnius, 1999. <i>Lietuvos policijos akademija. Mokslo darbai; Kriminalinė justicija; Jurisprudencija. 1993–2012.</i> [Pumputis, A.] Rektoriaus įžanginis žodis. <i>Lietuvos policijos akademija. Mokslo darbai</i>. 1993, 1.	Pumputis, A. Lietuvos Policijos Akademijos įsteigimas ir raida 1990–1995 m. <i>Kriminalinė justicija</i>. 1995, IV. Pumputis, A. Lietuvos teisės akademijos raida (1990–2000 m.). <i>Jurisprudencija</i>. 2000, 15 (7).
-

THE GRANARY OF LEGAL THOUGHT
Dedicated to the 20th Anniversary of “Jurisprudence”

Mindaugas Maksimaitis

The chairman of editorial board of “Jurisprudence”

Mykolas Romeris University, Lithuania

Summary. *The article describes the history of Mykolas Romeris University periodical science journal “Jurisprudence”. The principal characteristics describing “Jurisprudence” as well as the content of the journal are discussed in the article.*

The “Jurisprudence” of today is a modern tribune that helps the scientists of Mykolas Romeris University and other educational institutions as well as the scientists of foreign countries to present to the society the findings of various scientific works in the sphere of research of fundamental and applicable legal science. The journal has been officially granted the status of prestigious publication that embodies the acknowledgement of the publications for the authors of the articles published in the journal while claiming for the scientific degree or pedagogical title. The publications of this journal are reflected in the notorious international data bases.

During the past twenty years, 132 tomes of “Jurisprudence”, that overwhelms more than 2100 printer’s sheets, have been published. Approximately 1900 scientific articles in Lithuanian, English, German, French, Polish and Russian have been published.

The genuine popularity and the social utility of the substance published in the journal is apparent not as much from the edition of the traditional paper version of the journal as from the data, showing the numbers of users downloading the electronic version of the articles of the journal that mostly reach the four-figure numbers, sometimes extending to five or six thousand.

Some attention in the article is paid to discuss the primal problematics of legal science reflected in the pages of “Jurisprudence” as well as to describe the contribution of the authors of the articles. The content of the journal allows us to ascertain the variety of publications announced, as they overwhelm practically all the classical branches of legal science. The journal analyses the conceptual matters as well as solves the specific problems dictated by practice.

Most of the articles published in the journal are oriented to the primal legal problems of a particular period, raise and analyse problematical questions relevant to both science and practice as well as correspond to the novelties of legal regulation in Lithuania.

Keywords: *science journal “Jurisprudence”, legal science.*

Mindaugas Maksimaitis, Mykolas Romeris universiteto Teisės fakulteto Teisės filosofijos ir istorijos katedros profesorius. Mokslinių tyrimų kryptis: Lietuvos teisės ir teisinės minties istorija.

Mindaugas Maksimaitis, Mykolas Romeris University, Faculty of Law, Department of Philosophy and History of Law, Professor. Research interests: history of Lithuanian law and legal thought.